

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1969 | ΑΡΙΘ. 16

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

Ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ ἡ παροικοῦσα Ῥώμην τῇ ἐκκλη-
σία τοῦ θεοῦ τῇ παροικούσῃ Κόρινθον, κλητοῖς ἡγια-
σμένοις ἐν θελήματι θεοῦ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
5 Χριστοῦ. *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ παντοκράτορος θεοῦ*
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ πληθυνθείη.

1. Διὰ τὰς αἰφνιδίους καὶ ἐπαλλήλους γενομένας ἡμῖν
συμφορὰς καὶ περιπτώσεις βράδιον νομιζομεν ἐπιστροφὴν
10 πεποιῆσθαι περὶ τῶν ἐπιζητούμενων παρ' ὑμῖν πραγμάτων,
ἀγαπητοί, τῆς τε ἀλλοτρίας καὶ ξένης τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ
θεοῦ μιαρᾶς καὶ ἀνοσίου στάσεως, ἦν ὀλίγα πρόσωπα προ-
πετῆ καὶ αὐθάδη ὑπάρχοντα εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας ἐξέκαυ-
σαν, ὥστε τὸ σεμνὸν καὶ περιβόητον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
15 ἀξιαγάπητον ὄνομα ὑμῶν μεγάλως βλασφημηθῆναι. 2. τίς
γάρ παρεπιδημήσας πρὸς ὑμᾶς τὴν πανάρετον καὶ βεβαίαν
ὑμῶν πίστιν οὐκ ἔδοκίμασεν; τὴν τε σόφρονα καὶ ἐπει-

1 Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους ᾧ Α:...ς Κορινθίους ᾧ Α: Incipit epi-
stola Clementis ad Corinthios Σ: Epistula catholica Clementis
discipuli Petri apostoli ad ecclesiam Corinthiorum: παραλείπ. Κ Κ²
I 4/5 ἡγιασμένοις Α I: sanctis Δ Κ Σ I 6 ἀπὸ: + τοῦ I: + τοῦ πατρὸς
Κ I 8 ἡμῖν: καθ' ἡμῶν I I 9 περιπτώσεις Α Κ Σ: περιστάσεις I: + ἀ-
δελφοί Α, + ἀγαπητοί Σ: impedimenta Α I 15 βλασφημηθῆναι Α Κ
Κ²: βλασφημεῖσθαι I: βλαφθῆναι Α Σ

κῆ ἐν Χριστῷ εὐσέβειαν οὐκ ἐθαύμασεν; καὶ τὸ μεγαλοπρε-
 πές τῆς φιλοξενίας ὑμῶν ἦθος οὐκ ἐκήρυξεν; καὶ τὴν τε-
 λειάν καὶ ἀσφαλῆ γνῶσιν οὐκ ἐμακάρισεν; 3. ἀπροσωπολήμ-
 πτως γὰρ πάντα ἐποιεῖτε καὶ ἐν τοῖς νομίμοις τοῦ θεοῦ
 5 ἐπορεύεσθε, ὑποτασσόμενοι τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ τι-
 μὴν τὴν καθήκουσαν ἀπονέμοντες τοῖς παρ' ὑμῖν πρεσβυτέ-
 ροις· νέοις τε μέτρια καὶ σεμνὰ νοεῖν ἐπετρέπετε· γυναιξίν τε
 ἐν ἀμώμῳ καὶ σεμνῇ καὶ ἀγνῇ συνειδήσει πάντα ἐπιτελεῖν
 παρηγγέλλετε, στεργούσας καθηκόντως τοὺς ἄνδρας ἑαυ-
 10 τῶν· ἐν τε τῷ κανόνι τῆς ὑποταγῆς ὑπαρχούσας τὰ κατὰ τὸν
 οἶκον σεμνῶς οἰκουργεῖν ἐδιδάσκετε, πάνυ σωφρονούσας.

I 3 / 4 ἀπροσωπολήπτως I I 4 ἐν : παραλ. A I νομίμοις Λ Κλήμ.
 Ἀλεξ. : νόμοις A I I 5 ὑμῶν : παραλ. I K I 6 ἡμῖν I I 8 καὶ σεμνῇ
 A I : παραλ. Λ K Σ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλῆν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία παροικεῖ εἰς τὴν Ρώμην (οἱ ἐν Ρώμῃ δῆλον ὅτι χριστιανοί, οἵτινες ἀποτελοῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς πόλεως καὶ περιοχῆς ταύτης καὶ ζῶμεν ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀναμένοντες τὴν αἰωνίαν ζωὴν) πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία παροικεῖ εἰς τὴν Κόρινθον, (καὶ τὴν ὁποίαν ἀποτελεῖτε ὅλοι οἱ Κορίνθιοι χριστιανοί), οἱ ὅποιοι ἔχετε κληθῆ καὶ ἔχετε ἀγιασθῆ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶθε νὰ πληθύνεται (ν' αὐξάνεται ἀφθόνως καὶ συνεχῶς) εἰς ὅλους σας ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη (ἡ ὁποία χορηγεῖται) ἀπὸ μέρους τοῦ παντοκράτορος (τοῦ κρατοῦντος τῶν πάντων, τοῦ παντοδυνάμου, πανσόφου καὶ παναγάθου) Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μόνου ὁ Θεὸς Πατὴρ χορηγεῖ τὴν χάριν καὶ τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτόν).

I. 1. Λόγω τῶν αἰφνιδίων καὶ ἀλλεπαλλήλων (τῶν συνεχῶν καὶ ἄνευ σχεδὸν διαλειμμάτων) συμφορῶν καὶ λυπηρῶν συμπτώσεων (καὶ ἄλλων κατὰ σύμπτωσιν λυπηρῶν γεγονότων) ποῦ ἔγι-

ναν εἰς ἡμᾶς (ποῦ μᾶς εὗρον καὶ ἔπεσαν ὡς θύελλα ἐναντίον μας), ἐβραδύναμεν, νομίζομεν, ν' ἀπαντήσωμεν (ποῦ τώρα μόλις ἀνταποκρινόμεθα, ἐκθέτοντες τὴν ἰδικὴν μας γνώμην) περὶ ὄλων ἐκεῖνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια σᾶς ἐδημιούργησαν ζητήματα (καὶ ζητεῖτε τὴν γνώμην μας περὶ αὐτῶν), ἀγαπητοί, (πρόκειται δηλαδὴ) περὶ τῆς καὶ ἀναρμόστου (ἀνοικείου, ἀνωμάλου καὶ παραδόξου) καὶ ξένης (ποῦ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει) πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ (πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ παναγάθου Θεοῦ κληθέντας καὶ ἐκλεγέντας ὡς κληρονόμους τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν) ἀχρείας (βδελυρᾶς, κτηνώδους) καὶ ἀπαισίας (ἀνιέρου καὶ βδελυκτικῆς) στάσεως (ἐπαναστάσεως), τὴν ὁποίαν ὀλίγα πρόσωπα προπετῆ καὶ αὐθάδη (μωροθρασύτατα καὶ ἀναιδῆ) ὑπάρχοντα (μεταξὺ σας) εἰς τόσον μεγάλον βαθμὸν παραφροσύνης ἔφθασαν (ὡς νὰ ἐκάησαν ἀπὸ μανίαν), ὥστε (ἔγιναν αἰτία) νὰ βλασφημηθῆ (νὰ βεβηλωθῆ καὶ δυσφημηθῆ καὶ ἀτιμασθῆ) τὸ σεμνόν (τὸ σεπτόν καὶ ἀξιοσέβαστον) καὶ περιβόητον (τὸ περιφημον καὶ ξακουσμένον) καὶ μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθρώπων (τῶν ὁμοπίστων χριστιανῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς) ἀξιαγάπητον ὄνομά σας μεγάλως (εἰς ἀσυνήθως μεγάλον βαθμὸν).

2. Διότι ποῖος (χριστιανὸς) ποῦ ἔτυχε νὰ περάσῃ (ὡς ταξιδιώτης καὶ νὰ μείνῃ ὀλίγον) μαζί σας δὲν ἐδοκίμασε (δὲν ἐγνώρισε) τὴν πανάρετον (τὴν γεμάτην ἀπὸ ἀρετᾶς καὶ μόνον) καὶ σταθερὰν (καὶ ἀμετάβλητον) πίστιν σας; Καὶ τὴν συνετὴν (τὴν μυαλωμένην, τὴν ἀνεπίδεικτον, τὴν μετρίοφρονα) καὶ ἐπιεικῆ (τὴν σύμμετρον καὶ ἐμπρέπουσαν) ἐν Χριστῷ (εἰς τὸν Χριστὸν καὶ διὰ τὸν Χριστὸν καὶ ἐκ τοῦ Χριστοῦ ἀπορρέουσαν) εὐσέβειάν σας δὲν ἐθαύμασε; Καὶ δὲν διελάλησεν (ἕστερον) τὸν μεγαλοπρεπῆ (τὸν λαμπρὸν καὶ ἔξοχον) τρόπον τῆς φιλοξενίας σας; Καὶ τὴν τελείαν (ἀρίστην καὶ πλήρη) καὶ ἀσφαλῆ (ἀκλόνητον καὶ βεβαίαν) γνῶσίν σας (τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἐξ Ἀποκαλύψεως Χριστοῦ Ἀληθειῶν τῆς Πίστεως πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς αἰωνίου μακαριότητος) δὲν ἐμακάρισε;

3. Διότι ὅλα τὰ ἐκάμνατε ἀπροσωπολήπτως (ἀκριβοδικαίως καὶ ἀμερολήπτως) καὶ ἐβαδίζετε (εἰς τὸν βίον σας) τηροῦντες τὰ νόμιμα (τὰς ἐντολάς) τοῦ Θεοῦ (ἐβαδίζετε τὴν ὁδὸν τοῦ βίου, κινούμενοι πάντοτε μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῶν νομίμων, τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ), ὑποτασσόμενοι (πειθαρχοῦντες καὶ ὑπακούοντες)

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Πίστις και ἐπιστήμη.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς κατακτῆσεως τῆς Σελήνης, τοῦ μεγαλυτέρου ἐπιστημονικοῦ κατορθώματος ἀπὸ ὅσα ἐγνώρισεν ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία, ἐξεδηλώθη πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις ποῦ χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν μας. Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ, διὰ

εἰς τοὺς ἡγουμένους σας (εἰς τοὺς ἱερωμένους σας, τοὺς πνευματικούς σας ποῦ προΐστανται ὅλων σας) καὶ ἀπονέμοντες (ἀποδίδοντες, προσφέροντες) τὴν κατάλληλον (τὴν προσήκουσαν, ἀρμόζουσαν καὶ ὀφειλομένην) τιμὴν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους σας (τοὺς ἱερατικούς, τοὺς πνευματικούς σας ἡγέτας, τοὺς κληρικούς σας)· καὶ εἰς τοὺς νέους ἐπετρέπετε νὰ συλλογίζωνται (ν' ἀναπολοῦν εἰς τὸν νοῦν των, νὰ φαντάζωνται καὶ νὰ ἐπιθυμοῦν) μέτρια καὶ σεμνὰ (μὲ μετριοφροσύνην καὶ σεμνότητα ἢ τὰ ἀνάλογα, τὰ πρέποντα καὶ τὰ σεμνὰ διὰ πάντα χριστιανὸν νέον πράγματα καὶ ἀγαθὰ)· καὶ εἰς τὰς γυναῖκας (τὰς συζύγους) παρηγγέλλετε (ἐδίδατε ἐντολὴν καθὸ σύζυγοι καὶ ἔχοντες τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα) τὰ πάντα νὰ πράττουν μὲ συνείδησιν ἄμωμον (ἔχουσαι τὴν συνείδησίν των καθαρὰν καὶ ἀνεπίληπτον, ἤτοι ἄμεμπτον) καὶ σεμνὴν (ἐντιμον καὶ σεμνοπρεπῆ, ἤτοι ἀξιοπρεπῆ καὶ σοβαρὰν) καὶ ἀγνήν (ἀμόλυντον, ἀμίαντον, καθαράν), ὑπομένουσαι (ἀνεχόμεναι) καταλλήλως (ὅπως κατὰ καθῆκον ὀφείλουσαν νὰ συμπεριφέρονται αἱ χριστιαναὶ σύζυγοι) πρὸς τοὺς ἄνδρας των (τοὺς συζύγους των, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εἶναι ξένοι πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἢ καὶ ἀδιάφοροι)· καὶ ζῶσαι μέσα εἰς τὰ πλαίσια τοῦ κανόνος (τῆς ἀποστολικῆς ἐντολῆς) τῆς ὑποταγῆς (εἰς τοὺς συζύγους αὐτῶν) ἐδιδάσκετε αὐτὰς νὰ φροντίζουσιν διὰ πάντα, ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν οἰκογενειακὸν των βίον μὲ τρόπον σεμνὸν (σεμνοπρεπῆ καὶ ἀξιοσέβαστον), ἔχουσαι φρόνημα πάρα πολὺ σεμνὸν (συνετόν, ἀγνὸν καὶ μετριοφρον).

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

τῶν δηλώσεων εἰς ἃς προέβησαν ταγοὶ Ἐκκλησιῶν καὶ δι' ὧν ἔγραψεν ὁ Τύπος, ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι ἐπιπολαία ἢ ἐντύπωσις καθ' ἣν ἡ ἐποχή μας διέπεται ἀπὸ πνεῦμα ὑλοφροσύνης καὶ ἀπιστίας, ἀλλ' ὅτι αὕτη, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν προόδον καὶ συνηρημένως πρὸς αὐτήν, ἔχει πνευματικὴν ὠριμότητα ἐκτεινωμένην καὶ εἰς τὸ πεδίον τῆς θρησκείας. Ἡ γενεά μας εἶναι γενεά πιστεύουσα. Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἐγγύησιν ὅτι ἡ Αὔριον δὲν μᾶς ἐπιφυλάσσει ὀλεθρίας ἐκπλήξεις, ποῦ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προκόψουν ἐκ κακῆς μεταχειρίσεως τῶν τεραστίων δυνάμεων τῆς ἐπιστήμης.

Αἱ ἱερατικαὶ κλήσεις.

Διὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου μὲ ἱερεῖς ἀξίους τῆς ἀποστολῆς των, πρόκειται μέτρα βραχυπροθέσμου ἐφαρμογῆς καὶ μακροπροθέσμου τοιαύτης. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγεται ἡ προσφορά, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία μας ἀναμένει ἀπὸ τοὺς Ἐφημερίους τοῦ παρόντος καὶ ἐκείνους τῆς Αὔριον. Οὗτοι, ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνορίας των ἕκαστος, δύνανται καὶ πρέπει νὰ διαγινώσκουν ἐγκαίρως, ἀνάμεσα εἰς τοὺς νεοσσοὺς αὐτῆς, ποῖα παιδία ἔχουν κλήσιν πρὸς τὸ Ἱερατεῖον, καθοδηγοῦντες δὲ καὶ διασφαλίζοντες τὴν ἀρετὴν τούτων, νὰ τὰ φέρουν εἰς τὴν Ἱερωσύνην. Κανεὶς ἄλλος παράγων ἕλξεως πρὸς τὸν κλῆρον δὲν ἔχει τὰς πρὸς τοῦτο δυνατότητας τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των καὶ τοῦ ἔργου των, διαθέτουν οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα.

Διὰ τὴν ὁμαλίην καὶ πλήρως ἀποδοτικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου του, ὁ Ἐφημεριακὸς μας Κλήρος πρέπει νὰ διαθέτῃ ὑγιὲς ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα. Τὸ φρόνημα τοῦτο εἶναι ἡ βαθεῖα καὶ φωτεινὴ συνείδησις ὅτι προέχει ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ὑπηρετουμένη καὶ ἐπιδιωκομένη ὑπεράνω τῶν προσώπων τῶν ἐργατῶν τοῦ μυστικοῦ Ἀμπελῶνος, οἱ ὅποιοι μὲ τὸν ταπεινόφρονα βίον των, ἐπαναλαμβάνουν οὕτω τὸ τοῦ Τιμίου Προδρόμου: «Ἐκείνην δεῖ ἀξάνειν, ἡ μᾶς δὲ ἐλαττοῦσθαι». Χωρὶς ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα, τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας σκιάζεται καὶ ἀμυροῦται ἀπὸ τὴν ἐγωπάθειαν καὶ τὸν ἀτομισμὸν, ἢ ἐνότῃς της διασαλεύεται καὶ ἡ ἐπίδρασις της εἰς τὸν κόσμον ἐξασθενεῖ. Διὰ τοῦτο, πρέπει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μας ἐκπαίδευσις νὰ καλλιεργῇ ἐντόνως καὶ ἐπιμόνως τὸ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα εἰς τοὺς τροφίμους της, ὥστε οὗτοι, ἐξερχόμενοι εἰς τὸ γεώργιον τοῦ Κυρίου, ὡς ἐφημέριοι, νὰ ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ἀφοσίωσιν ἀγνήν καὶ πλήρη, καταπατοῦντες τὸ ἐγὼ των, καὶ «πάντα ποιοῦντες καὶ πράττοντες» πρὸς δόξαν Χριστοῦ.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Τὴν Κυριακὴν, 8 Ἰουνίου 1969, συνήλθεν εἰς τὸ κινηματοθέατρον «Παλλὰς» ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου. Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ὑπῆρξε μία ἐπιβλητικὴ καὶ μεγαλειώδης συγκέντρωσις, εἰς τὴν ὅποιαν προσήλθον ἀθρόως τὰ μέλη τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσελθόντων μελῶν μετὰ τῶν αἰδεσιμωτάτων Προέδρων αὐτῶν ὑπολογίζεται, ὅτι ἀνῆλθεν εἰς ἄνω τῶν χιλίων τριακοσίων.

Τὰ μέλη τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἤκουσαν μὲ ἀδιάπτωτον ἐνδιαφέρον τοὺς ὁμιλητάς, ἐνέκριναν τὰ πεπραγμένα τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1968 καὶ ἐν συνεχείᾳ παρηκολούθησαν ψυχαγωγικὸν πρόγραμμα, τὸ ὅποιον ἐξετέλεσεν ἡ παιδικὴ χορωδία τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Πρῶτος ὁμίλησεν ὁ κ. Νικόλαος Χουρδάκης ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἀπολογισμὸς τῆς δραστηριότητος τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου ἔτους 1968», εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Ἐὐχαριστοῦμεν τὸν πανάγαθον Θεόν, διότι μᾶς ἠξίωσε καὶ ἐφέτος νὰ συγκεντρωθῶμεν εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν καὶ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ ἀπευθόνομεν θερμὸν χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους προέδρους, ὡς καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ ἐπίτιμα μέλη τῶν Ε.Φ.Τ., τὰ ὅποια εἰργάσθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος καὶ παρίστανται σήμερον εἰς τὴν συγκέντρωσιν ταύτην.

Ἀποτελοῦμεν ἅπαντες, Γενικὸν Φιλόπτωχον καὶ Ἑνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεία, ἐπιστρατευμένοι ἐθελοντικῶς, ἕνα στρατὸν εἰρηνικὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔχομεν ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας συνεργασίας καὶ κατανόησεως ὡς στόχον μας κοινόν, νὰ ἀπαλόνωμεν τὸν πόνον τῶν συνανθρώπων μας, προσφέροντες ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ πρὸς πάντας τὸ πε-

ρίσσευμα ἀπὸ τὸ ἐγκείμενον τῆς Ἀγάπης, πὸν πλουσίως μᾶς ἐνεφύσηεν ἡ χάρις τοῦ Κυρίου.

Ἐὰν ψάξωμεν τὸν κόσμον ὀλόκληρον, ποθενὰ δὲν θ' ἀνακαλύψωμεν μίαν παρομοίαν μὲ τὴν ἰδικήν μας συγκέντρωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν χίλιοι καὶ πλέον χριστιανοὶ συνέχονται διὰ τὰ στοχασθοῦν καὶ τὰ συμβάλουν θετικὰ εἰς ἔργα ἀγαθοεργίας, κάμνοντες οὕτω ζωντανὴν τὴν παρουσίαν τῆς Ἀγάπης, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ἀδύνατα μέλη τῆς κοινωρίας μας.

Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1968 ἡ δρασίς τοῦ Γ.Φ.Τ. παρουσίασε μίαν ζωντανίαν. Ἐχρησίμευσε δι' ὅλους μας ὡς ἔτος ἀνασυγκροτήσεως, μὲ ἀποτέλεσμα ἤδη ἡ δραστηριότης μας νὰ μὴ περιορίζεται εἰς τὰ συνήθη ὅρια τῆς ἐξυπηρητήσεως μικρῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξικινῆται μέχοι τῆς ἐπιλύσεως μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας, ὅπως τὸ γνωστὸν σὰς θέμα τῆς προστασίας τῶν γερόντων, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν ἐποχὴν μας εἶναι κραυγάζον κοινωνικὸν πρόβλημα.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἠκολουθήσαμεν ἕνα σύστημα ἐργασίας χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὸν κανόνα.

Χαιρετίζομεν μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν τὴν εἴσοδον τῶν ἕνδεκα Κοινωνικῶν Λειτουργῶν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Φιλοπτώχου, ἡ συμβολὴ τῶν ὁποίων εἶναι λίαν ἀποδοτικὴ ἐπὶ προγραμμάτων προνοίας καθ' ὁμάδας καὶ κατὰ περίπτωσιν.

Χάρις εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος, συνειδητοποιήθηκε ἡ ὑποχρέωσις τῆς κοινωρίας νὰ ἐργασθῆ ἔθελοντικά, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν στίβον τῆς Ἀγάπης. Παλαιότερα, ἡ διάθεσις πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐπαφίετο εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς ἐλεημοσύνης τῶν δυνατῶν πρὸς τοὺς ἀδυνάτους, ἐνῶ σήμερον, χάρις εἰς τὴν ψυχικὴν σας καλλιέργειαν καὶ τὴν πολύτιμον συνεργασίαν σας, ἀνεβάσατε τὴν ἀγαθοεργὸν προᾶξιν εἰς τὸν σωστὸν τῆς προορισμὸν, πὸν εἶναι πλέον ὑποχρέωσις κοινωνικὴ, οἱ δυνατοὶ νὰ βοηθοῦν τοὺς ἀδυνάτους.

Χάρις εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεκτίθη πείρα πολύτιμος ἀπὸ ὅλους μας, ἀπεκτίσαμεν τὴν ἔννοιαν τῆς συνεργασίας. Οὕτω συνεκροτήθη ἡ ὅλη κοινωνικὴ ἐργασία τοῦ Γ.Φ.Τ. ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητος καὶ μὲ ἐπιστημονικὸν σύστημα. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἦτο τὸ ἐπίτευγμα τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Δὲν χρειάζεται μόνον νὰ σκέπτεσαι τὴν ἀγαθοεργὸν προᾶξιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν πραγματοποιῆς καὶ μάλιστα μὲ τοὺς κανόνας τῆς κοινωνικῆς Ἐπιστήμης, ἄλλως χάνεται ἡ ἀξία της, δημιουργεῖ δὲ προβλήματα ἢ κακὴ τῆς ἐφαρμογῆς ὅχι μόνον εἰς τὸν βοηθούμενον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βοηθοῦντα.

Τὸ ὅτι ἡ Ἡμέρα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς Ἡμέρας τῆς Ἀγάπης αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα ἐπίτευγμα, ἀλλὰ καὶ ἓνα σταθμὸν προόδου. Τὸ ὅτι εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς δὲν ὑπάρχουν πλέον συνάνθρωποι μας μὲ ἀπλωμένα τὰ χέρια ποὺ κραυγάζουν γιὰ τὴν φτώχειά των, γιὰ τὸν τοῦ προλαμβάνει στὸ σπῖτι τους, στὸ κρεββάτι τους, ἐν κρυπτῷ τὸ χέρι τὸ δικό σας μὲ κάποια διατακτική, εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα ἐπίτευγμα.

Τὸ ὅτι ἐφηρμόσθη τόσο ἀποδοτικὰ ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν πέρουσι ὁ Πρόεδρος μας Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐξήγγειλεν, ἡ ἀρχὴ τῶν συγκοινωνούντων ἀγγελίων, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ εὐπορώτερα Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα θὰ πρέπει νὰ βοηθοῦν τὰ πλέον ἀδύνατα, ἦτο μία ἐπανάστασις ἐθνική. Καὶ ἔχομεν πολλὰς περιπτώσεις, ἅς ποῦμε εὐπόρων Ε.Φ.Τ., τὰ ὁποῖα ἠγόρασαν διατακτικὰς καὶ τὰς διέθεσαν εἰς τὰ πλέον ἀδύνατα, ἀνέλαβαν δὲ καὶ πολλὰς τῶν περιπτώσεών των ἀθόρυβα καὶ μὲ πολλὴν ἀνθρωπιά.

Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρομεν τὸ Ἐνοριακὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βουλιαγμένης, τὸ ὁποῖον ἐτοίμασε χίλια δέματα ἀγάπης καὶ τὰ διέθεσεν εἰς τὰς ἐνορίας τῶν συνοικισμῶν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου ἐτοιμάζει ν' ἀπευθύνῃ ἐγγράφως ἔπαινον εἰς τὰ Ε.Φ.Τ., τὰ ὁποῖα ἐβοήθησαν καὶ βοηθοῦν τὰ πλέον ἀδύνατα καὶ τὰ ὁποῖα διέπρεψαν ἰδιαζόντως δι' ἐφαρμογῆς τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν τῆς ἀρχῆς τῶν συγκοινωνούντων ἀγγελίων παρουσιάστηκε καὶ τὸ καταπληκτικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς διὰ τὰ παιδιὰ τῆς Μπιάρφα 300 χιλ. κονσερβῶν.

Κινητοποιήσατε τὴν Ἀθηναϊκὴν Κοινωνίαν εἰς τὸν ἔρανον τῆς πρωτεῖνης καὶ ἐπετύχατε οὕτω διὰ τῆς ἰδικῆς σας προσφορᾶς νὰ ἐκπροσωπήσῃ ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ὀλόκληρον τὴν Ὀρθοδοξίαν, ὥστε δικαίως νὰ ἀναφέρεται ἡ συμβολὴ της εἰς τὰς ἐπισήμους ἐκθέσεις τοῦ Ο.Η.Ε. ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ὡς σημαντικὸν γεγονός διὰ πρώτην φορὰν ἐμφανιζόμενον.

Τιμητικὸν ἐπίτευγμα ἐπίσης τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦτο ὁ διαγωνισμὸς μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν Γυμνασίων τῆς περιοχῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Πάσχα, ἡμέρα τῆς Ἀγάπης». Ἐλαβον μέρος φιλοτίμως 40 χιλ. μαθηταί, καὶ συνεβουλευθήσαν διπλασίους γονεῖς ἢ κηδεμόνας, οἵτινες καταπιάστηκαν μὲ τὴν καρδίαν των μὲ τὸ θέμα αὐτό.

Σεβάσμιοι Πατέρες,

Ἔχετε εἰς τὰ χέρια σας ἓνα ὄπλον ἰσχυρόν. Κρατᾶτε τὸ χρυσὸ

κλειδί πού μέ αὐτὸ ἀνοίγετε τίς καρδιές καὶ τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν δυνατῶν. Καὶ εἴσθε οἱ ἰσχυρότεροι τῶν ἀνθρώπων, διότι σᾶς ἐνδυναμώνει ἡ δύναμις τῆς Ἀγάπης πού δίνετε.

Μέ αὐτὴν τὴν δύναμιν, μέ αὐτὴν τὴν προίην, μέ αὐτὸν τὸν Ἑλληνικὸν ἄερα πού νικᾷ πάντοτε τὸ κακόν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐξελίξωμεν τὴν δυστυχίαν καὶ ν' ἀνακουφίσωμεν τὸν πόνον τῆς.

Μακαριώτατε,

Ἐπιχειροῦμεν τὸν ἔργον τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου εἶχε δύο ἐπιτεύγματα. Τὸ πνευματικὸν καὶ τὸ ὕλικόν—τὸ οἰκονομικόν.

Τὰ οἰκονομικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ 1968 θὰ σᾶς ἀναπτύξῃ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀξιότιμος κ. Στυλ. Γερωνυμάκης.

Ἐγώ, διὰ νὰ μὴ σᾶς κουράσω πλέον, θὰ ἤθελα νὰ μείνω μόνον εἰς τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Ἀγάπης.

Καὶ εἶναι ἐπιτεύγμα πνευματικόν τὸ ὅτι δὲν ἐπαναπαυόμεθα ἐπὶ τῶν ἐπιτυχιῶν μας, παρὰ ἀνησυχοῦμεν καθημερινῶς καὶ σκοπεύομεν τὴν ἀνησυχίαν νὰ τὴν μετατρέψωμεν εἰς ἔφραση, τὴν ἔφραση εἰς σκοπὸν, εἰς δράσιν καὶ τὴν δράσιν εἰς ἔργον χριστιανικόν, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅταν μᾶς καλέσῃ ὁ Κύριος, ἐκεῖνο τὸ τοῦ Παύλου: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγῶνισμαί, τὴν πίστιν τετήρηκα, τὸν δρόμον τετέλεκα».

Μετὰ ταῦτα, ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ κ. Στυλιανὸς Γερωνυμάκης, τοῦ ὁποίου ἡ ὀμιλία εἶχεν ὡς θέμα «Λογοδοσία ἔτους 1968-Ἐκθεσις οἰκονομικοῦ ἐλέγχου». Ὁ κ. Γερωνυμάκης εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε, Αἰδεσιμώτατοι,

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Εἰς κάθε χριστιανικὴν προσπάθειαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ διακονία τῶν Τραπεζῶν. Ἡ διακονία αὕτη ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ὕλικὴν ἱκανοποίησιν τῆς προσπάθειας τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἐδχαρίστως θὰ ἐπιδιώξωμεν νὰ κατατοπίσωμεν τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν περὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη κατὰ τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος 1968.

Βάσει τῶν τηρουμένων λογιστικῶν βιβλίων τοῦ Γεν. Φιλοπτώχου Ταμείου, τὸ σύνολον τῶν εἰσπρακτέων ἐσόδων ἀνῆλθεν

εις δραχμάς 4.777.216 και τὸ σύνολον τῶν πληρωτέων ἐξόδων εἰς δραχμάς 6.560.380.

Ἡ προκύψασα διαφορά 1.783.164 δραχμῶν ἐκαλύφθη ἐκ τῶν ἀποθεματικῶν τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

Εἰδικότερον τὰ ἔσοδα προῆλθον ἐκ :

Τακτικά	2.253.102 Δρχ.
Ἐκτακτα	2.132.889 »
Λοιπὰ	391.225 »
Ἀποθεματικὸν	1.753.164 »
	<hr/> 6.560.380 »

Τὰ ἔσοδα διετεθήσαν ὡς ἐξῆς :

Βοηθήματα	5.334.367 Δρχ.
Ὑγειονομικὴ Περίθαλψις	222.877 »
Μορφωτικὴ Προνοία	138.046 »
Ἰδρύματα	361.933 »
Λοιπὰ Δαπάναι	503.157 »
Σύνολον ἐξόδων	<hr/> 6.560.380 »

Κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1968 αἱ καταθέσεις ὄψεως καὶ προθεσμίας ἀνῆρχοντο εἰς Δρχ. 2.234.146 καὶ τὰ Μετροητὰ εἰς τὸ Ταμεῖον εἰς Δρχ. 67.011.

Ἐνδιαφέρου ὅμως εἶναι νὰ ἀναλύσωμεν τί σημαίνουν αἱ ἀνωτέρω δαπάναι τοῦ ἔτους 1968.

Β ο η θ ή μ α τ α. Τὰ χορηγηθέντα βοηθήματα ἀναλύονται εἰς II κατηγορίας, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι :

Τὰ βοηθήματα Χριστουγέννων καὶ Πάσχα	Δρχ. 2.381.050
Τὰ καθημερινὰ βοηθήματα	Δρχ. 1.329.813
Τὰ βοηθήματα εἰς Μπιάρρα	Δρχ. 1.080.730

Τὰ βοηθήματα ἐνοικίων λαϊκῶν καὶ κληρικῶν, κη-
δειῶν ἀπόρων, ἀποφυλακίσεως κρατουμένων κλπ. Δρχ. 542.774

Σημειοῦμεν, ὅτι τὰ βοηθήματα τοῦ ἔτους 1968 εἶναι δεκαπλά-
σια τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Ἐτέρα δραστηριότης τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, ἡ ὁ-
ποία ἐχορηματοδοτήθη, εἶναι ἡ ὑγειονομικὴ περίθαλψις ἀπόρων, ἡ
ὁποία εἶναι ἐπίσης δεκαπλάσια τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Ἐπιδιώχθη, ἐπίσης, ἡ τόνωσις τῆς μορφωτικῆς προνοίας,
ὥστε νὰ χορηγηθῶν ὑποτροφίαι καὶ βραβεῖα εἰς φοιτητὰς καὶ μα-

Ὁ Μακαριότατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἰερώνυμος μετὰ τῶν μελῶν
τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

θητάς. Τὰ χορηγηθέντα ποσὰ ἀνῆλθον κατὰ τὸ 1968 εἰς 222.787 δρχ. ἔναντι τοῦ μικροῦ ποσοῦ τῶν δρχ. 2795 τοῦ ἔτους 1967, τουτέστι πενήτηντα φορές εἶναι μεγαλύτερον τὸ ποσὸν τοῦ ἔτους 1968.

Ἰδιαίτερος θὰ ἠθέλαμεν νὰ σημειωθῆ ἡ πραγματοποιηθεῖσα κατὰ τὸ 1968 ἐνίσχυσις τῶν Φιλοπτῶχων Ἱδρυμάτων καὶ Σωματείων. Κατὰ τὸ 1967 εἶχε παρασχεθῆ ἐνίσχυσις, ἀνερχομένη μόνον εἰς 1.445. δρχ., ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1968 παρεσχέθη ἐνίσχυσις ἐκ δραχμῶν 361.933, ἧτοι 250 φορές μεγαλύτερα.

Βεβαίως ἡ οἰκονομικὴ αὐτὴ δραστηριότης ἐπετεύχθη χάρις εἰς τὴν καταβληθεῖσαν προσπάθειαν ὄχι μόνον τοῦ Γεν. Φιλοπτῶχου Ταμείου, ἀλλὰ καὶ τῶν κατ' ἰδίαν Ἑνοριακῶν Φιλοπτῶχων Ταμείων, οὕτως ὥστε τὰ ἔσοδα Τακτικά, Ἑκτακτα κλπ. τοῦ ἔτους 1968 νὰ εἶναι διπλάσια τοῦ ἔτους 1967.

Ἡ φιλότιμος αὐτὴ προσπάθεια ὄλων σας ἔφερε πλουσίους καρποὺς καὶ μᾶς ἔρχεται πάλιν εἰς τὰς ἀκοάς μας ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ «Μὴ τινος ὑστερήθητε», ἢ «ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

Θὰ ἠθέλαμεν ἐπίσης νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἀγάπη ὄλων μας κατέστησε δυνατόν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ ἰκανοποιηθοῦν αἱ ἀνάγκαι τῶν πασχόντων ἀδελφῶν μας ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων τῆς χώρας μας, ἀλλὰ καὶ πέραν ταύτης, φθάνοντας μέχρι τῆς μακρονῆς Μπιάφρα, διὰ νὰ ἰκανοποιηθῶσιν αἱ ἀνάγκαι τῶν πεινασμένων παιδιῶν της».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ κ. Σοφοκλῆς Χατζηδάκις ἀνέπτυξε μὲ ἔξαρσιν καὶ γλαφυρότητα τὸ θέμα «Πλαίσια τῆς ἐθελοντικῆς κοινωνικῆς ἐργασίας», εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε,

Εἰς τὴν πανηγυρικὴν καὶ πάνδημον ταύτην σύναξιν τῶν μελῶν τοῦ Φιλοπτῶχου, εἰς τὴν ὁποίαν δίδει τὸ ἔνθερμον «παρῶν» τῆς σύσσωμος ἡ στρατιὰ τῶν κοινωνικῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτῶχου Ταμείου εἰς τὸ προνοιακὸν ἔργον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, δὲν εἶναι δυνατόν, τοῦ λόγου ἐπικειμένου περὶ «τῶν πλαισίων τῆς κοινωνικῆς ἐθελοντικῆς ἐργασίας», νὰ μὴ ἀναφερθῶμεν εἰς δύο προσφότους ὁμιλίας Σας περὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου.

Καὶ τοῦτο, διότι ἀμφοτέραι αἱ ὁμιλίαι ἀναφέρονται εἰς τὸν ἐν εὐρυτάτῃ ἐννοίᾳ νοοῦμενον κοινωνικὸν ἐργάτην τῆς Ἐκκλησίας, ὅστις, ὑπὸ οἰανδήποτε ὑπόστασιν καὶ ἂν ἐργάζεται, δὲν παύει νὰ εἶναι ἐθελοντής.

Ἡ μία τῶν ὀμιλιῶν σας ἐδόθη μόλις πρὸ 5 ἡμερῶν, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἡ ἑτέρα δὲ πρὸ 3 ἐβδομάδων, εἰς τὸν χώρον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μονῆς Πετροῦ.

Ἡ πρώτη, ἡ χρονολογικῶς μεταγενεστέρα, ἔδωκεν ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα τῶν θαυμασιῶν, ἅτινα δυνατὸν νὰ ἐπιτελεσθῶσιν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν, ὅταν ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης εἶναι προσωπικότης.

Καὶ ἔχει δι' ἡμᾶς ὅλους τοὺς ἐδῶ παρευρισκομένους, ἐξαιρετικὴν σημασίαν τὸ τρίπλευρον τῆς προσωπικότητος τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου, ὅπως τὸ καθωρίσατε.

Ἐδώκατε τὸν χρυσοῦν κανόνα τῶν κριτηρίων τῆς προσωπικότητος τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου. Ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης, ἀνεπτύξατε εἰς χαρακτηριστικὰ θεμελιακὰ γραμμάς, ὀφείλει νὰ εἶναι θρησκευτικὴ προσωπικότης, ἠθικὴ προσωπικότης, ἡγετικὴ προσωπικότης, τοῦ ἡγετικοῦ στοιχείου τῆς τρίτης ιδιότητος τοῦ ἐργάτου συνισταμένου εἰς τὴν ἐκδαπάνησίν του εἰς τὸ διακονεῖν.

Εἶναι ἀνάγκη, ὑπεστηρίξατε, ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης νὰ εἶναι θρησκευτικὴ προσωπικότης, διότι ἂν δὲν εἶναι, τὸ ἔργον του θὰ εἶναι ἡμιτελές. Ἡ βοήθεια πρὸς τὴν δόσιν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ καλύπτῃ ὀλόκληρον τὸν βοηθούμενον, θὰ εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξωτερικὴ. Μόνον μία θρησκευτικὴ προσωπικότης εἶναι δυνατὸν νὰ δώσῃ χεῖρα βοήθειας («πλήρη») εἰς τὸν πλησίον.

Καὶ πρὸ τοῦ παραδόξου σχήματος, ὅπως τὸ ἐχαρακτηρίσατε, Μακαριώτατε, (τὸ νὰ ἡγῆται τις διακονῶν, τὸ νὰ ἡγῆται τελευταῖος ὢν), δυνάμεθα καθ' ἡμέραν ν' ἀποκαλυπτώμεθα, ἐνατενίζοντες τὴν εἰδοποιὸν ταύτην διαφορὰν, τὴν χαρακτηριστικὴν τοῦ ἀκούοντος τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου του κοινωνικοῦ ἐργάτου. Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ καταρτισμοῦ τῆς προσωπικότητος τοῦ χριστιανοῦ ἐθελοντοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου, τοῦ προσερχομένου μὲ τὴν ἄδολη καρδίαν νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ τρίτη αὕτη ιδιότης ἀποτελεῖ τὸ κορυφωμα τῆς προσφορᾶς του καὶ τὸ μυστικὸν ἴσως τῆς ἐπιτυχοῦς ἀποδόσεώς του.

Εἶναι ἐξαιρετικὸν τὸ νὰ εἶναι ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης προικισμένος μὲ τὸ χάρισμα τῆς Διακονίας, ἐν συνδυασμῶ μάλιστα πρὸς τὴν προσπάθειαν τῆς κατὰ Χριστὸν τελειώσεώς του εἰς τὸν καθημερινὸν ἀγῶνα τοῦ καταρτισμοῦ του.

Καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀνεπτύξατε εἰς τὴν ἐκφωνηθεῖσαν εἰς τὸν χώρον τῆς Μονῆς Πετροῦ ὀμιλίαν σας, τὴν 18-5-69, ὅτι ὁ κοινωνικὸς ἐργάτης, ἐκτὸς τῆς τεχνικῆς του καταρτίσεως εἰς τὰς μεθόδους τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, ὀφείλει νὰ ἐπιμελῆται

τῆς πνευματικῆς τροφοδοσίας καὶ νὰ εὐρίσκειται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ πνευματικοῦ του ἀνεφοδιασμοῦ. Ὁ χριστιανὸς κοινωνικὸς ἐργάτης δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ εἶναι συνδεδεμένος πρὸς τὴν πηγὴν ἐνεργείας, τὸν Χριστόν, τὸν Διδάσκαλον τῆς πρὸς τὸν συνάνθρωπον ἀγάπης.

Οὕτω, τὸ νὰ μεταφέρωμεν τὴν ἡμέραν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν ἐργατῶν τοῦ Φιλοπτώχου καὶ εἰς ὀμίλιαν περὶ «πλαισίων τῆς ἐθελοντικῆς Κοινωνικῆς Ἐργασίας», τὰ ὅσα καθωροίσατε περὶ τῶν προϋποθέσεων τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου θεμελιώνουν ἐπὶ πέτραν στερεὰν τὰ ὅσα θὰ ἀναφέρωμεν, ἀναπτύσσοντες τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας μας.

Εἶναι ἄλλωστε παραδεκτὸν διεθνῶς, ὅτι κοινωνικὴ ἐργασία χωρὶς κατηρητισμένον κοινωνικὸν ἐργάτην δὲν εἶναι νοητὴ σήμερον. Ἄλλοτε ποτὲ ἔλεγον, ὅτι διὰ νὰ κάνωμεν ἔργον προνοίας, χρειαζόμεθα χρήματα καὶ μόνον χρήματα. Χρήματα διὰ κτίρια, δι' ἰδρύματα· χρήματα δι' ἐξοπλισμοὺς καὶ διανομὰς. Σήμερον οἱ ἀξιολογοῦντες τὸ ἀποδόσιμον τῆς κοινωνικῆς προνοίας, τῆς ὄντως καταβροχθίζουσης ἄφθονα χρηματικὰ ποσὰ καὶ ἐχούσης εἰς τὴν διάθεσίν της ἄριστον ἐξοπλισμόν, ἀποφαίνονται ὅτι ἐκεῖνο πὸν ἐπὶ τῆς πλάστιγγος βαρύνει διὰ νὰ κριθῆ ἢ πρὸς τὸν συνάνθρωπον συμπαραστάσις τῆς προνοίας δὲν εἶναι τὸ ποσὸν τῶν χρημάτων, ἀλλὰ ἡ ποιότης τῆς ἐργασίας τοῦ ἐμπόχου ἀνθρωπίνου ὕλικου, τοῦ εἰς τοὺς Ὄργανισμοὺς Προνοίας ὑπηρετοῦντος.

Τὸ πρόβλημα μετατοπίζεται σήμερον ἀπὸ τὸν παράγοντα χρῆμα εἰς τὸν παράγοντα ἄνθρωπον. Ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ζωοποιεῖ τὴν Πρόνοιαν. Καὶ ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα ἔχουν οὕτω, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῆ ἡ συμβολὴ τοῦ ἐθελοντοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι περὶ Προνοίας κρατοῦντα;

Δὲν θὰ πρέπει μὲ βάσιν τὰ ἱστορικὰ δεδομένα νὰ ἐρευνηθῆ, ἔστω καὶ ἐν τάχει, ὁ ρόλος τοῦ ἐθελοντισμοῦ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἱστορίας τῆς Προνοίας εἰς τὴν χώραν μας;

Μία τοιαύτη μελέτη ἐνδιαφέρει καὶ τὴν παροῦσαν σύναξιν, διότι ὅταν ὀμιλοῦμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ ἐθελοντοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτου, ὀμιλοῦμεν οὐσιαστικῶς περὶ συμβολῆς τῆς Ἑλληνίδος εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν.

Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία καὶ Πίστις συμβάλλει κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος τῆς Ἑλληνίδος κοινωνικῆς ἐργάτιδος, διὰ τῆς παραδόσεως τοῦ Γένους, διὰ τῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ἑλληνοχριστιανικὴ παράδοσις, πὸν ἡ ἀπαρχὴ της ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν παραβολὴν τοῦ

Στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

καλοῦ Σαμαρείτου καὶ διὰ μέσου τῶν αἰώνων φθάνει εἰς τὴν ἐπο-
χὴν μας ὡς κοινωνικὴ ἐργασία ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἐνοριακῆς
δραστηριότητος τῆς Κυρίας τοῦ Φιλοπτώχου.

Μία ματιὰ ἄλλωστε εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν δοκιμασιῶν τοῦ Ἐ-
θνους ἀπὸ τῶν ἐτῶν τῆς καταρρέουσας τοῦ Βυζαντίου, τῶν χρόνων
τῆς δουλείας, τῆς ἐποχῆς τῶν προεπαναστατικῶν ἐτῶν μέχρι τῶν
Βαλκανικῶν πολέμων καὶ τοῦ ἔπους τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς κατο-
χῆς, μᾶς φέρει εἰς τὸ προσκῆνιον τὴν εἰκόνα τῆς Ἑλληνίδος νὰ κρα-
τᾷ τὴν ἀναμμένην λαμπάδα τῆς χριστιανικῆς συμπόνας καὶ νὰ
ἐπιτελῇ εἰς τὴν προᾶξιν ὅ,τι σήμερον χαρακτηρίζομεν ὡς ἔργον φι-
λαλληλίας, ὡς ἔργον εὐποιίας, ὡς ἔργον κατὰ περίπτωσιν καὶ καθ'
ομάδας κοινωνικῆς ἐργασίας.

Ἡ ἱστορία τῶν γυναικείων Μοναστηρίων μας καὶ τῆς Ἀ-
γίας Φιλοθέης, ἡ ἱστορία τῶν ἐθελοντίδων ἀδελφῶν τοῦ Ε.Ε.Σ.,
ἡ ἱστορία τῶν ἐθελοντίδων ἐντεταλμένων καὶ λοιπῶν Κυριῶν τῆς
Υ.Π.Α., τοῦ Ε.Τ.Ο.Ρ.Α., τοῦ Ε.Ο.Χ.Α., τῶν ἐκκλησιαστικῶν σω-
ματείων φιλαλληλίας, τῶν πολυαριθμῶν πολιτιστικῶν γυναικείων
ἐνώσεων, τῶν κοινοτήτων, ὅλη ἡ ἱστορία τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐθε-
λοντικῶν ὀργανώσεων προνοίας, τῶν Ἰδρυμάτων, τῶν Κληρο-
δοτημάτων, τῶν ἠθικοθηρησκευτικῶν ὀργανώσεων, τῶν τελούντων
ὕπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν, ὅλη ἡ γνωστὴ
καὶ ἄγνωστη δραστηριότης τοῦ ἀνατεθραμμένου μὲ τὴν χριστιανι-
κὴν παράδοσιν ἑλληνικοῦ λαοῦ, μήπως δὲν στηρίζεται εἰς τὴν πλη-
σμονὴν τῆς ἀγάπης τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τοῦ παρελθόντος καὶ
τοῦ παρόντος;

Εἶναι δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι τὰ κίνητρα τοῦ γυ-
ναικείου ἑλληνικοῦ ἐθελοντισμοῦ εἶναι ἀκραιφνῶς χριστιανικά,
τῆς Ἑλληνίδος γυναικὸς ἀρρήκτως πάντοτε συνδεδεμένης πρὸς τὴν
Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Χριστιανοσύνην.

Ἀλλὰ μήπως τῶν Ἐδεργετῶν ἡ παράδοσις, τῶν Ἑπειρωτῶν
καὶ τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων πάσης γῆς, διὰ νὰ μὴν ὀμιλῶμεν μό-
νον περὶ τοῦ θήλεος ἐθελοντισμοῦ, τῶν δωρεοδοτῶν ἐκείνων,
τῶν μεγάλων ἡγετικῶν μορφῶν τοῦ Γένους, τῶν Πατριαρχῶν,
τῶν Διδασκάλων, τῶν ἐνδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀφανῶν, τῶν λογίων,
τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν πραγματευτῶν, ἡ κοινωνικὴ ἐκδήλωσις
εἰς ἔργα φιλαλληλίας καὶ καθιδρύματα δὲν ὑπῆρξε τῆς Πίστεως
τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀγάπης ἔργον, προσφο-
ρὰ καὶ θυσία; Εἶναι βαθεῖες οἱ ρίζες τῆς χριστιανικῆς προνοίας
στὴν ἱστορίαν μας, στὴν ἱστορία τῆς Χριστιανοσύνης τοῦ γένους
τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Βαθεῖς, βαθύτατες εἶναι οἱ ρίζες τοῦ δένδρου τῆς Ἀγάπης.

Τὸ ἴδιο πνεῦμα, τὸ πνεῦμα Χριστοῦ, ποὺ ὀδηγεῖ τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανο νὰ διακονῇ τραπέζας, ὀδηγεῖ καὶ τὴν σημερινὴ κυρία τοῦ Φιλοπτώχου νὰ διακονῇ ἐπίσης τραπέζας.

Ἡ ἴδια πράξις ἐπιτελεῖται ἀπὸ δυὸ διάφορες προσωπικότητες, ὡσὰν ἡ συσώρευσις τῶν ἐτῶν, οἱ αἰῶνες νὰ μὴν ὑπάρχουν, ἐφ' ὅσον ἡ ἴδια Πίστις ἐμπνέει, ἐφ' ὅσον ἡ παρουσία τοῦ Πνεύματος φωτίζει καὶ προστάζει τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησι. Ἡ ἀπουσία τοῦ χρόνου μόνον ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νοητὴ.

Αὐτὸ τὸ σφιχτὸ δέσιμο τοῦ τώρα πρὸς τὸ χθές, τὸ ἀπομακρυσμένο χρονικῶς χθές, ἀλλὰ τόσον κοντινὸ, εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐθελοντοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς προνοίας τῆς Ἐκκλησίας.

(Χέει ἔλαιον εἰς τὰς πληγὰς τοῦ πονεμένου ὁ σήμερον ἐργαζόμενος εἰς τὸν Ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας ἐθελοντῆς τοῦ προνοιακοῦ ἔργου. Χέει καὶ ὁ Σαμαρεΐτης ἔλαιον εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ληστευθέντος πλησίον. Ἡ ἱστορία, ὁ θρῦλος ἢ ἀνιδιοτελής πράξις Ἀγάπης ξαναζῆ στὶς ἡμέρες μας καὶ εἶναι ζωντανὴ στὴν συνείδησι τοῦ ἐργάτου τῆς σήμερον.

Εἶναι μεγάλο καὶ θαυμάσιον, μὲ ὀδηγὸν τὴν Πίστιν, νὰ ζῆ μὲ ἀπλότητα τὸν κόσμον τῶν μεγάλων ἰδανικῶν ὁ σημερινὸς κοινωνικὸς ἐργάτης.

Ἐπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις ἢ προσφορὰ τῆς καρδιάς εἶναι πολιτιστικὸν ἐπιτεῦγμα μεγάλων κοινωνικῶν ἐπιπτώσεων. Οἱ ὀλίγοι παρασύρουν τοὺς πολλοὺς πρὸς τὸ ὠραῖον, τὸ καλόν, εἰς τὸ ἔξαισιον καὶ οὕτω δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Τὸ κράτος τῆς ἀνθρωπιᾶς, χωρὶς τυμπανοκρουσίεις καὶ «ὑπερθεολογικὸς διαλόγους», ἐπεκτείνεται. Ἡ Ἀγάπη, ἣτις δὲν ἀσχημονεῖ, ἣτις δὲν ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, ἣτις δὲν φουσιοῦται, ἀπαλόνει τὸν πόνον τῶν ἀνθρώπων καὶ στεριώνει εἰς τὴν Πίστιν ψυχάς.

Ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος, ποὺ ἐργάζεται στὴν Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ «Φιλοπτώχου», εἶναι συνηθισμένος νὰ συναπτῆ δίπλα του, στὸ διπλανὸ ὑπόγειο, στὴν σοφίτα ἢ στὸ πλυσταριὸ τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ τὸν «πλησίον» στὸ πρόσωπο τοῦ «συνενορίτου» ποὺ δοκιμάζεται. Χωρὶς νᾶναι ὁ σοφὸς τῆς Προνοίας, χωρὶς νὰ κατέχη τὴν «τεχνικὴν τῆς ἐπαφῆς», ἐνεργεῖ ὡς πειθαρχημένος ἄνθρωπος ἀγάπης καὶ χαίρονται τὴν προσφορὰ τῆς ζεστῆς καρδιάς του. Οἱ ἀγῶνες εἰς κάθε ἔργον, εἰς κάθε προσπάθειαν κερδίζονται ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν. Κι' ὁ στρατὸς τῶν ἐθελοντῶν τῆς Ἀγάπης, ὁ εἰρηρικὸς στρατὸς τῶν εὐγενῶν ἀγῶνων, ὅπου σὲ κάθε στιγμή τῆς μάχης ἔχει μπροστά

τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου, ὅταν εἶναι ἐν ὄψει τῶν λόγων τοῦ Κυρίου περὶ Ἀγάπης, ὅταν ἔχη συνειδητοποιήσει τὸ περὶ διακονίας λειτούργημα τοῦ θου κεφαλαίου τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ὅταν ὁραματίζεται τὴν Ἀγάπην, ὡς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους (Κεφ. ιγ'), πραγματώνει ἐπιτεύγματα ποὺ κανένα προνοιακὸ σχῆμα, κανένα σύστημα μελετημένων ἐνεργειῶν, κανένας πακτωλὸς χρημάτων δὲν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ.

Εἶναι ὁ πραγματικὸς κοινωνικὸς ἐργάτης ποὺ ἡ προσφορά του δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν συναλλαγὴν. Δὲν ἀποβλέπει εἰς οὐδεμίαν σκοπιμότητα. Δὲν ἐνεργεῖ πράξιν ἐγωϊστικῶν προθέσεων. Δὲν σκέπτεται παρὰ μόνον τὸ καλόν. Ἴσως νὰ σκέπτεται τὴν πρὸς τοὺς γεννήτοράς του εὐγνώμονα διάθεσιν. Ἴσως νὰ σκέπτεται τὰ παιδιά του, ἀλλὰ ὄχι τὸν ἑαυτοῦλη του.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ ἐθελοντὴς τοῦ «Φιλοπτώχου» γράφει ἱστορίαν καὶ συνδέεται πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἱστορίαν. Δένεται μὲ τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων αἰώνων, δένεται μὲ τὴν χριστιανοσύνην ὀλοκλήρη, δένεται μὲ τὶς πηγὰς τῆς ἐθνότητός του, δένεται μὲ τοὺς νεομάρτυρας καὶ τοὺς Πατροκοσμάδες, μὲ τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς δόσιους τῆς τωρινῆς ἐποχῆς, δένεται μὲ τοὺς σφαιροκροῦτους τοῦ, τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Χριστοῦ.

Ἰσως τὰ πλαίσια μιᾶς κοινωνικῆς ἐργασίας, διαθετοῦσης τοιαύτης συγκροτήσεως καὶ πνευματικῆς ἐνδοχώρας κοινωνικῶν ἐργάται, οἱ ὅποιοι μακρὰν βεβαίως τῶν αὐτοσχεδιασμῶν καὶ τῶν προχειροτήτων ὑποτάσσουσιν ἑαυτοὺς εἰς ἓνα γενικώτερον πειθαρχημένον πρόγραμμα, ὡς ἐκεῖνο, ποὺ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Φιλοπτώχου ἀναπτύσσεται σήμερον εἰς τὴν ὑπὸ τὴν καθοδήγησίν Σας, Μακαριώτατε, Πρόνοιαν. Ἐπιτρέψατε εἰς τὸν ὀμιλοῦντα νὰ περιαιώσῃ τὸν λόγον του, ἀναφερόμενος εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀνοιγμα τῶν αἰσιοδόξων ὁριζῶντων περὶ τὴν εὐρύτητα τῶν πλαισίων τῆς ἐθελοντικῆς προσφορᾶς τῶν ἀγαπῶντων τὸν Ἰησοῦν κοινωνικῶν ἐργατῶν, ὅταν εἰς συνέντευξίν σας ὑπὸ τηλεοπτικὴν κάλυψιν ἐτονίσατε, ὅτι «αἱ προσοπτικαὶ διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τόσον ἀπέραντοι ὅσον ὁ ὠκεανὸς τῆς Ἀγάπης».

Μετὰ τὰς ὡς ἄνω τρεῖς ὀμιλίαι, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἰερώνυμος, ὅστις τυγχάνει καὶ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς συνεργάτας τοῦ Φιλοπτώχου διὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελεσθὲν ἔργον ἀγάπης κατὰ τὸ ἔτος 1968 καὶ ἐν συνεχείᾳ διέγραψε τὰ πλαίσια καὶ τοὺς στόχους

τοῦ προγράμματος ἀγάπης κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἡ ἐξ ὑπογυίου ὀμιλία τοῦ Μακαριωτάτου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ σημερινή μας συγκέντρωσις, ἀδελφοί μου, δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἐπιταγήν τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Βεβαίως ὑπάρχει ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἐπιτάσσει, ὅπως εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους - καὶ ἔχομεν κάπως καθυστερήσει - γίνεται ἡ Γενικὴ αὐτῆ Συνέλευσις εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἀναγινώσκειται ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ προηγουμένου καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἀλλὰ νομίζω, ὅτι ἡ Γενικὴ Συνέλευσις, τοῦλάχιστον δι' ἐμέ, δὲν σημαίνει μόνον ὑποχρέωσιν ἢ ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρέωσως αὐτῆς ἔναντι τοῦ Καταστατικοῦ. Ἡ συγκέντρωσις αὐτῆ ἀποτελεῖ ἀνάγκην καὶ δι' ἡμᾶς ὅλους, οἱ ὁποῖοι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν καὶ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν κατώρθωσαν νὰ παραστοῦν, διὰ λόγους ἀσφαλῶς ἀνυπερβλήτους. Ἀποτελεῖ, λοιπόν, ἀνάγκην ὅλων ἡμῶν νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν συνεστίασιν. Εἶναι μία ἀδελφικὴ συναστροφή, ἔστω καὶ ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ ἔλθωμεν ὁ ἓνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἀνταλλάξωμεν μεταξύ μας ἰδιαιτέρως καὶ ἀτομικῶς σκέψεις. Ἀλλὰ, πάντως, εἶναι μία εὐκαιρία, εἰς τὴν ὁποίαν βλεπόμεθα ὅλοι μαζί, καὶ ἀκούομεν γενικῶς περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Φιλοπτώχου μας. Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς, τοῦλάχιστον δι' ἐμέ, καὶ ἐλπίζω καὶ φαντάζομαι ὅτι καὶ δι' ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν καὶ διὰ μίαν ἐκάστην ἐξ ὑμῶν, μίαν τόνωσιν, μίαν ἱκανοποίησιν τὸ ὅτι εὐρισκόμεθα ἐδῶ ὅλοι μαζί. Ἀλλὰ ἀποτελεῖ καὶ ἕνα χρέος, χρέος ἰδικόν μας ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὑμᾶς τὰ μέλη τῆς τὰ ἐνεργά, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀποδυσθῆ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀγάπης.

Διὰ τοῦτο αἰσθάνομαι πάρα πολλὴν χαρὰν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, διότι εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἐκπληρώσω αὐτὸ τὸ χρέος τῆς ἐκδηλώσεως θεσμῶν εὐχαριστιῶν καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς ὑμᾶς. Διότι σεῖς, οἱ ἀποτελοῦντες τὰς Ἐπιτροπὰς, μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους συνεργάτας τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων βαστάζετε τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων τῆς περιοχῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Θὰ ἔλεγα, ἀκόμη περισσότερον, βαστάζετε τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπιφέρουν εἰς τὸ Σῶμά Του εἴτε ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἡ ἀμέλειά μας, εἴτε ἡ ἀμέλεια ἢ κάποια, θὰ ἔλεγα, εὐθύνη τῶν ἰδίων τῶν πασχόντων, ἀλλὰ πάντως, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ὀφείλονται, εἶναι στίγματα εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τὰ ὁποῖα σεῖς ἀναλαμβάνετε νὰ τὰ βαστάσετε καὶ νὰ ἀνακουφίσετε τὸν Κύριόν μας ἀπὸ τὰς πληγὰς αὐτάς, τὰς ὁποίας κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον ἐπιφέρομεν εἰς τὸ Σῶμά Του.

Ἄλλὰ εἴσθε καὶ κάτι ἄλλο. Κρατεῖτε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὑψηλά. Δίδετε τὴν ἀπολογία, τὴν ὅποιαν ἔχομεν περὶ τῆς ἐν ἡμῖν πίστεως. Τὴν δίδετε εἰς τὰ χεῖλη ἐκείνων, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ λόγου κηρύσσουσιν. Κάνετε νὰ εἶναι εὐκολωτέρα, νὰ εἶναι πλέον πιστευτή, διότι σεῖς μᾶς δίδετε τὴν δυνατότητα νὰ εἴπωμεν: ἰδοὺ ἡ πίστις ἡμῶν, ἰδοὺ πῶς ἐργάζεται καὶ τί ἀποτελέσματα φέρει ἡ πίστις μας. Διὰ νὰ τὸ εἴπω μὲ τὴν λαϊκὴν ἔκφρασιν, «μᾶς βγά- ζετε ἀσπροπρόσωπους» ἐνώπιον τῆς σημερινῆς κοινωρίας, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μας. Δηλαδή, χάρις εἰς τὸ ἔργον τὸ ἰδικόν σας εὐπροσωποῦμεν ἐνώπιον τῆς κοινωρίας, τῆς ἀπαιτητικῆς κοι- νωρίας, ἢ ὅποια ζητεῖ νὰ ἴδῃ τὴν πίστιν μας ἐκ τῶν ἔργων μας. Ἄλλὰ εὐπροσωποῦμεν καὶ ἐνώπιον τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου μας, διότι δι' ὑμῶν βαστάζομεν τὸ βᾶρος καὶ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας. Οἱ λόγοι οἱ ἰδικοὶ μας εἶναι εὐκολωτέροι, ἐνῶ τὰ ἔργα εἶναι δυσκο- λώτερα. Καὶ σεῖς κηρύττετε διὰ τῶν ἔργων καὶ τὸ ἔργον σας εἶναι ἔργον βαρὸν ὑπὸ τὸν καιστικὸν ἥλιον τῶν ἀναγκῶν, τῶν δυσκολιῶν, τῶν μεμφιμοιριῶν, τῶν ἀπαιτήσεων, πολλάκις ἀδικαιολογήτων ἀπαιτήσεων, τῶν μυρίων ἄλλων ἐμποδίων, τὰ ὅποια παρεμβάλ- λονται μεταξὺ τῆς μιᾶς ψυχῆς καὶ τῆς ἄλλης καὶ τὰ ὅποια ἐμπόδια σεῖς γνωρίζετε καλύτερον ἐμοῦ, διότι τὰ συνατᾶτε σχεδὸν καθημε- ρινῶς, καὶ τὰ ἀντιμετωπίζετε καὶ τὰ ὑπερνικᾶτε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου μας.

Δι' ὅλους λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ διὰ μυρίους ἄλλους αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, τὸ χρέος ἀπέναντι ὑμῶν, νὰ σᾶς ἐκφρά- σω τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐκκλησίας δι' ὅ,τι ἐπιτελεῖ- τε εἰς τὸν τομέα τῆς ἀγάπης.

Σεῖς εἴσθε ἡ λεγεὼν τῆς ἀγάπης. Καὶ ἐπειδὴ ἔχει ἡ ἀγάπη τὴν πρώτην θέσιν, ὅπως διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τὸ διεκήρυ- ξε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, σεῖς ἔχετε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Εἴσθε οἱ πρωτοπόροι τῆς Λεγεῶνος. Πολλὰς βέβαια λεγεῶνας ἔχει ἡ Ἐκκλησία εἰς διάφορα πεδία, διότι αἱ μάχαι, αἱ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ δίδωνται, εἶναι πολλαί. Ἄλλὰ σεῖς ἀποτελεῖτε τὴν πρωτοπορείαν τῶν λοιπῶν λεγεῶνων. Παραλλήλως πρὸς ὑμᾶς ὑπάρχουσιν καὶ ἄλλαι λεγεῶνες τῆς ἀγάπης, διότι, χάριτι θείᾳ, δὲν εἴσθε ἡ μόνη λεγεὼν τῆς ἀγάπης.

Καὶ ἐπ' αὐτοῦ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἐπεκταθῶμεν καὶ νὰ ἀπλώ- σωμεν ὀλίγον τὸν ἀπολογισμὸν, ὄχι βέβαια ἀναφέροντες ἀριθμὸν τῶν προσφορῶν, ἐξόδων καὶ ἐσόδων, ἀλλὰ ἀνοίγοντες πρὸς στιγμήν τὸ βλέμμα καὶ ἀτενίζοντες τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης, τὸ ὅποιον ἐπιτε- λεῖτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, χάρις εἰς τὴν διὰ τῶν ἔργων ἐκδηλουμένην πίστιν μας. Ἀρκεῖ νὰ ὑπενθυμίσω, ὅτι ὡσὰν τὸ ἰδικόν μας Φιλό-

πτωχον Ταμείον ὑπάρχουν, ὅπως γνωρίζετε, περισσότερα ἀπὸ χίλια Φιλόπτωχα Ταμεία, ὄχι ἐνοριακά, ἀλλὰ εἰς τὰς Μητροπόλεις. Ὑπάρχουν, λέγω, περισσότερα ἀπὸ χίλια Ταμεία εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι αἱ ἄλλαι λεγεῶνες τῆς ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι συμπορεύονται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μαζί μας. Εἶναι ἀκόμη τὰ ἄλλα διακόσια περίπου Ἰδρύματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, (δὲν ὑπολογίζω εἰς αὐτὰ τὰ Ἰδρύματα τῆς Κρήτης καὶ τῆς Δωδεκανήσου), μὲ τὰς μυριάδας τῶν ἄλλων λεγεῶνων. Εἶναι τὰ 104 Οἰκοτροφεῖα τῆς Ἐκκλησίας διὰ φοιτητὰς καὶ μαθητὰς, εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι τὰ 26 Ἐκκλησιαστικά Ὁρφανοτροφεῖα. Εἶναι καὶ τὰ 21 Ἐκκλησιαστικά Γηροκομεῖα. Δὲν ἐννοῶ τὰς «Στέγας» τῆς Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ἔχομεν τώρα εἰς τὸ πρόγραμμα νὰ ἰδρῦσωμεν, ἀλλὰ τὰ 21 λειτουργοῦντα μὲ τὸν τύπον τοῦ Γηροκομείου, ὅπως τὸν γνωρίζομεν. Εἶναι 12 Οἰκοκυριακά, Τεχνικὰ ἢ Ἐπαγγελματικὰ Σχολαί, κατευθυνόμενα καὶ λειτουργοῦσαι ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι μερικαὶ δεκάδες συσσιτίων καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἔχουν τοὺς στρατιώτας τῆς ἀγάπης, οἱ ὁποῖοι εἶναι στρατευμένοι εἰς αὐτὰς τὰς πολυπληθεῖς λεγεῶνας.

Ἀνέφερα ὅλα αὐτά, διότι εἶναι χρέος μας νὰ τὰ ἀναφέρωμεν. Ὁφειλόμενον χρέος πρὸς ὅσους ἐργάζονται ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς, διότι ὅταν κανεὶς αἰσθάνεται εἰς ἓνα ἔργον, οἰοδηήποτε ἔργον, πολλῶ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης, ὅτι δὲν εἶναι μόνος, παίρνει θάρρος καὶ δύναμιν. Καὶ δὲν εἶναι μόνος ποτὲ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης, διότι συμπαρίσταται Ἐκεῖνος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνος καὶ κατ' ἄνθρωπον. Δὲν εἶναι μία μικρὰ μειοψηφία, εἶναι μυριάδες, ὅπως εἶπα, οἱ συναγωνισταί μας, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται τὸν ἴδιον ἀγῶνα τῆς ἀγάπης καὶ ἐδῶ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Πρωτευούσης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Χώρας.

Ἡκούσατε τὸν Ἀπολογισμὸν προηγουμένως καὶ κατὰ τὸ Καταστατικὸν τὸν ἐνεκρίνατε. Ἡκούσατε ἐπίσης καὶ τὸν Προϋπολογισμὸν καὶ ἐπίσης τὸν ἐνεκρίνατε διὰ βοῆς. Ἦθελα νὰ εἶπω, ὅτι τὸ Συμβούλιον παρέλεψε κάτι. Δὲν προσέθεσε εἰς τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἀνέφερε, τὰ ὑπὸ τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων εἰσπραχθέντα καὶ δαπανηθέντα, τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὁποῖα διέθεσε τὸ Κεντρικὸν Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμείον. Πέρουσι, ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ἦσαν 13 ἑκατομμύρια. Ἐφέτος, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶναι περισσότερα, καὶ τὸ συμπεραίνω ἀπὸ ὠρισμένα ἄλλα πράγματα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ λέγω καὶ αὐτὸ διὰ νὰ τὸ χαρῆτε, διὰ νὰ ἰδοῦμε καὶ ὡς σύνολον τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν κάνει τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμείον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ

ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ ἐνορίας τὸ κάθε Ἐνοριακὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον κάνει καὶ τὸ ὁποῖον ἔργον, ὅταν κανεὶς μαζέψῃ ὅλα μαζὶ ὅσα τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα ἐπιτελοῦν, ἀμέσως γίνεται ὀγκῶδες καὶ ἐντυπωσιακὸν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὄχι μόνον βάθους, ἀλλὰ καὶ πλάτους. Τὸ βάθος τὸ ὑπεργράμμισε προηγουμένως ὁ κ. Χατζιδάκις. Ἐγὼ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤθελα νὰ ὑπογραμμίσω καὶ τὸ πλάτος, τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποῖαν ἔχει.

Θέλω ἐπὶ τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς εἰδικώτερον νὰ ἐκφράσω τὰ συγχαρητήριά μου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὸ ἐπιτευχθὲν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον παρομοιάζομεν πρὸς τὰ συγκοινωνοῦντα ἀγγεῖα. Δηλαδή τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποῖαν μεταβιβάζουσι τὰ οἰκονομικῶς ἰσχυρότερα Ταμεῖα πρὸς τὰ οἰκονομικῶς ἀσθενέστερα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ αὐτῇ ἡ μεγάλη ἀνισότης μεταξύ των, ἀλλὰ διὰ τῆς μεταβιβάσεως ὀρισμένων πόρων ἀπὸ τὰ οἰκονομικῶς ἰσχυρότερα πρὸς τὰ οἰκονομικῶς ἀσθενέστερα Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα νὰ ἔρχεται περίπου τὸ ἐπίπεδον εἰς τὴν αὐτὴν στάθμην. Θέλω νὰ ἐκφράσω καὶ τὰ συγχαρητήριά μου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τὰ διεξαχθέντα προγράμματα, καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸ πρόγραμμα τῆς προνοίας τῶν υπερηλικίων, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσεν ἓνα θαυμαστόν, θὰ ἔλεγα, χαρακτηριστικὸν τῆς ἐργασίας σας. Ἐκεῖναι αἱ δεκάδες τῶν συνεστιάσεων, τὰς ὁποίας εἶχατε καὶ εἰς τὰς ὁποίας δὲν κατώρθωσα ἐν τῷ συνόλῳ νὰ εἶμαι παρών, διότι ταυτοχρόνως ἐγίνοντο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσω ἢ ἐτύγχανον εἰς ὥρας κατὰ τὰς ὁποίας κάτι ἄλλο, ὄχι τόσον μεγάλο βέβαια ὅσον εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ δυστυχῶς τόσον ἀναγκαῖον, ὥστε νὰ μὴ μπορῶ νὰ τὸ παραλείψω. Ἐπίσης δὲ νὰ ἀναφέρω αὐτό, τὸ ὁποῖον ὑπεγράμμισαν καὶ οἱ προλαλήσαντες, ὅτι διὰ πρώτην φορὰν κατώρθώσαμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐκεῖνο τοῦ Κυρίου, τὸ «μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» μὲ τὴν συμπαράστασιν, τὴν ὁποῖαν ἐκάμαμεν εἰς τὰ παιδιὰ τῆς Μπιάφρα. Σημειωτέον, ὅτι τώρα ἐτοιμάζεται ἡ ἐπὶ δύο ἔτη φιλοξενία μερικῶν παιδιῶν ἀπὸ τὴν Μπιάφρα. Ἡδὴ, διάφορα πρόσωπα ἔχουν ζητήσῃ νὰ φιλοξενήσουσι παιδιὰ ἀπὸ τὴν Μπιάφρα καὶ πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἐξησφαλισμένη ἡ φιλοξενία 50 περίπου παιδιῶν. Εὐχομαι νὰ ἀνέλθουν εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας. Αὐτὸ θὰ ἐξαρηθῇ κατὰ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ τὸ «μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» θὰ ἐπεκταθῇ ἀκόμη περισσότερον.

Ἐνα νέον χαρακτηριστικὸν εἰς τὰ προγράμματα τοῦ 1969 | 70 θὰ εἶναι ἡ στροφή μας καὶ ἡ προσοχὴ μας καὶ ἡ προσπάθειά μας πρὸς ἓνα ἄλλο κοινωνικὸν πρόβλημα, μίαν ἄλλην πληγὴν εἰς τὸ σῶμα

τοῦ Κυρίου. Εἶναι τὸ θέμα τῶν οικογενειῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν διασπασθῆ καὶ αἱ ὁποῖαι χρειάζονται τὴν βοήθειάν μας εἴτε διὰ τὴν ἀνασυγκόλλησιν εἴτε, ἐὰν αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν, διὰ τὴν βοήθειαν πρὸς τὰ ἀθῶα ἐκεῖνα πλάσματα, τὰ ὁποῖα δὲν ὀφείλουν τίποτε διὰ νὰ πληρῶνουν τὸ μεγαλύτερον μερίδιον τῆς τραγωδίας τῶν διεσπασμένων οικογενειῶν, τὰ παιδιὰ. Ἐν καιρῷ θὰ γίνῃ ὅτι πρέπει κοντὰ σας, διὰ νὰ διαφωτισθῆτε εἰς τὸ τί ἀκριβῶς θὰ ἐπιδιώξωμεν. Ἐλπίζω, ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν προσπάθειαν θὰ τὴν εὐλογῆσῃ ὁ Θεός.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ ἤθελα νὰ εὐχηθῶ εἶναι ἡ ἀγάπη αὐτὴ τοῦ Κυρίου μας, τὸ μεγάλο αὐτὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον καλούμεθα νὰ σκορπίζωμεν γύρω μας, νὰ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν ὅλης τῆς ζωῆς μας. Καὶ μεταξύ μας ἐπίσης νὰ ἔχωμεν αὐτὴν τὴν ἀγάπην. Καὶ νὰ τὴν ἐκδηλώνωμεν ὅσον τὸ δυνατόν ἐντονότερον μεταξύ μας. Δὲν σημαίνει, ἐπειδὴ καλούμεθα νὰ δώσωμεν τὴν ἀγάπην γύρω μας, ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς τῆς ἀγάπης. Μοῦ ἐνθυμίζει αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἣ σκέψις τὴν φράσιν ἐκείνην τοῦ ὠραίου τροπαρίου τῆς Μ. Πέμπτης «τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι οἱ Ἀπόστολοι». Λοιπόν, εὐχομαι ὁ κῶικος αὐτὸς τῆς ἀγάπης νὰ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν καὶ τῆς μεταξύ μας σχέσεως. Καὶ δεύτερον, αὐτὸ τὸ ὁποῖον εὐχεται τὸ ἀναμνηστικὸν δελτίον, τὸ ὁποῖον ἐπήρατε ἤδη· κάθε μία καὶ κάθε ἕνας νὰ εἶναι τὸ δεξιὸ χεῖρ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Θὰ εἶναι μεγάλο προνόμιον καὶ ὑψίστη δωρεὰ ὁ καθένας, εἴτε μικρὸς εἰς τὴν ἡλικίαν εἴτε μεγαλύτερος, εἴτε ἄνδρας εἴτε γυναῖκα, εἴτε ὀλίγων ἢ περισσότερων γραμμάτων ἢ μορφώσεως, νὰ εἶναι τὸ δεξιὸ χεῖρ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπεμβαίνει παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης. Θὰ εἶναι μεγάλη εὐλογία καὶ δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους γύρω μας, τὸ χεῖρ αὐτὸ νὰ μὴ λείπῃ ἀπὸ πουθενά. Νὰ εἶναι πανταχοῦ παρόν, ὅπως εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ ὁ Κύριός μας. Νὰ εἶναι πράγματι ὁρατὸν αὐτὸ τὸ χεῖρ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν τῶν ἰδίων, ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν. Μὲ αὐτὴν τὴν εὐλογίαν εὐχομαι νὰ στεφανωθῆ ὁλόκληρον τὸ ἔτος 1969 καὶ ὁλόκληρος ἡ ὑπόλοιπος ζωὴ μας».

Ἡ ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου ἐνεποίησε ζωηροτάτην αἴσθησιν εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, τὰ ὁποῖα ἤντησαν ἐξ αὐτῆς πίστιν καὶ ἐνθάρρουνσιν, διὰ νὰ ἐπιδοθοῦν μὲ ἱερὸν ἐνθουσιασμόν καὶ ἠύξημένον ζῆλον εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ προγράμματος ἀγάπης τοῦ ἔτους 1969/70, ὅπως τὸ διέγραψεν ὁ Μακαριώτατος.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐφετεινοῦ πα-
σχαλινοῦ συνθήματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν («Δῶσε
χαρὰ στὰ γηρατειὰ—στὶς ρίζες τῆς ζωῆς σου»), ὁ Μακαριώτατος
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, κ. Ἱερώνυμος ἀπηύθυνε τὴν 10 Ἰου-
λίου 1969 πρὸς τὸν ἱερόν Κληρὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἐγκύκλιον,
εἰς τὴν ὁποίαν ἐκφράζει μὲ συγκινητικὸν τρόπον τὰ πλημμυροῦντα
αὐτὸν αἰσθήματα χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως ἐκ τῆς πλήρους ἐπιτυ-
χίας τοῦ ὡς ἄνω θεαρέστου συνθήματος. Ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ Μακα-
ριώτατου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Αἰδεσιμώτατε ἀδελφέ,

Ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς καταστήσω κοινωνὸν τῆς μεγάλης χαρᾶς
καὶ τῆς ἱκανοποιήσεως, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθηρ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχῆ
ἐφαρμογὴν τοῦ Πασχαλινοῦ συνθήματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκο-
πῆς: «Δῶσε χαρὰ στὰ γηρατειὰ—στὶς ρίζες τῆς ζωῆς σου».

Ὅλα γενικῶς τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπρωχα Ταμεῖα, ὑπὸ τὴν
θερμονογὸν ἔμπνευσιν τῶν αἰδεσιμωτάτων Προέδρων των, μὲ τὴν
ὀλόψυχον καὶ πειθαρχημένην συνεργασίαν τῶν Μελῶν των καὶ τὴν
πολύτιμον συμμετοχὴν τῶν Ὁμάδων Συμπαραστάσεως τῆς Χρι-
στιανικῆς Ἀλληλεγγύης ἐξ ἔθελοντῶν κυρίων καὶ κυριῶν, ἀπεδύθη-
σαν μὲ συγκινητικὴν προθυμίαν εἰς εὐγενῆ ἄμιλλαν διὰ τὴν πραγμά-
τωσιν τοῦ συνθήματος αὐτοῦ, ἐνῶ συγχρόνως διὰ τῆς δραστηριο-
τητός των συνήγειραν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ὀλοκλήρου τῆς Ἐνορίας
των. Αἱ διὰ τῶν σχετικῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ὑπηρεσίας Χριστιανι-
κῆς Ἀλληλεγγύης δοθεῖσαι ὁδηγαὶ ὄχι ἀπλῶς ἐμελετήθησαν κα-
λῶς καὶ ἐφημερόσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς συνεπληρώθησαν διὰ
νέων ἰδεῶν, εἰς τρόπον ὥστε τὰ ἀποτελέσματα νὰ ὑπερβοῦν τὰς
προσδοκίας μου.

Ἴδου ὁ πλούσιος ἀπολογισμὸς ἐν συντομίᾳ :

1) Σαράντα δύο (42) Συνεστιάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβον
μέρος 1150 ὑπερήλικες.

Παρηκολούθησα ἀρκετὰς ἀπὸ τας Συνεστιάσεις αὐτὰς καὶ
(ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου) ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν σεβαστῶν γερόντων,
οἱ ὁποῖοι προσήρχοντο χαρούμενοι καὶ ἐγίνοντο δεκτοὶ καὶ ὠδη-
γοῦντο μὲ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν εἰς τὸ πλούσιο, στολισμένο, σπιτι-
κὸ τραπέζι. Εἶδα τὰς κυρίας—μέλη τοῦ Ε.Φ.Τ. καὶ μέλη τῶν ὁμά-
δων Συμπαραστάσεων τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης—νὰ δια-
κονοῦν χαρούμενες καὶ ἀκούραστες. Καμάρωσα τοὺς Προέδρους τῶν
Ε.Φ.Τ. καὶ τοὺς λοιποὺς ἱερεῖς τῶν Ἱερῶν Ναῶν, νὰ παρακάθην-
ται εἰς τὰς Συνεστιάσεις αὐτὰς, ἀληθινοὶ ποιμένες ἐν μέσῳ τοῦ
ποιμνίου των. Καί, τέλος, τὸ πολὺ προσεγμένο πρόγραμμα ψυχαγω-

γίας, τὸ ὁποῖον ἐπηκολούθησε πολλές ἀπὸ τὰς Συνεστιάσεις αὐτάς, συνεπλήρωσε τὴν χαρὰν τῶν συμπαθῶν ἀπομάχων τῆς ζωῆς εἰς βαθμόν, ὥστε μερικοὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ξεχάσουν πρὸς στιγμὴν τὰ γηρατεῖα τῶν καὶ τὰ βάσανά τῶν καὶ νὰ ἀρχίσουν νὰ χορεύουν.

2) Εἴκοσι τρεῖς (23) ἐκδρομαὶ μετὰ γευμάτων μὲ ποῦλμαν εἰς τὰς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ἐξοχάς, ἀλλὰ καὶ εἰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας τοποθεσίας, ταξιδάκια καὶ μὲ φέρον-μπῶτ εἰς ἱερὸς τόπους—προσκηνήματα, πού ἐξεπλήρωσαν κρυφοὺς πόθους τῶν γερόντων μας, πού δὲν ἐτόλμων νὰ τοὺς ἐκμυστηρευθοῦν, διότι τοὺς ἐφαίνοντο ἀνεκπλήρωτοι.— Ἔλαβον μέρος 820 ὑπερηλικες.

3) Τὴν χαρὰν τοῦ συνθήματός μας ἀπήλυσαν κατὰ κάποιον τρόπον καὶ ὅσοι γέροντες, καρφωμένοι πλέον εἰς τὸ κρεβάτι, δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐκδηλώσεις. Αἱ κυρίαί τῶν Ε.Φ.Τ. τοὺς ἐπεσκέφθησαν εἰς τὰ σπίτια τῶν καὶ μὲ τὴν ἀγάπην τῶν καὶ τὰ δῶρά τῶν ἐδίωξαν γιὰ λίγο ἀπὸ τὰ πικραμένα χεῖλη τῶν τὸ παράπονον τῆς μοναξιᾶς καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως.

4) Ἄς ἀναφέρωμεν καὶ τὴν συγκινητικὴν Συνεστίαν, τὴν ὁποίαν ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ διωργάνωσεν εἰς τὰς αἰθούσας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας χάριν τῶν ἀπομάχων κληρικῶν μας—ἐλαχίστην ἀπότισιν τοῦ ὀφειλομένου χρέους μας ἀγάπης, πρὸς τοὺς γηραιοὺς λευίτας, ἀφ' ὧν καὶ ἡμεῖς τὴν σκοντάλην παρελάβομεν.

5) Ἀναφέρωμεν ἐπίσης τὰς ὑπὸ τοῦ Γ.Φ.Τ. ὀργανωθείσας εἰς τὰ Γηροκομεῖα καὶ ἄλλας Στέγας ὑπερηλικῶν Συνεστιάσεις καὶ ἐπισκέψεις, αἱ ὁποῖαι ἐθέρμαναν τίς καρδιὰς τῶν τροφίμων τῶν πού χρόνια τώρα ζοῦν ἐκεῖ μακρὰν τῶν οἰκογενειῶν τῶν, μερικοὶ ξεχασμένοι εἰς τὸ περιθώριον τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἐγὼ προσωπικῶς πολλὴν χαρὰν καὶ πείραν ἀπεκόμισα.

6) Κατ' ἀνάγκην, παραλείπομεν πολλές ἄλλας μικροτέρας ὑπερ τῶν ὑπερηλικῶν μας ἐκδηλώσεις, τὰς ὁποίας ἐνέπνευσε τὸ Σύνθημά μας «Δῶσε χαρὰ στὰ γηρατεῖα — στίς ρίζες τῆς ζωῆς σου», διότι ὡς προσωπικαὶ πολλῶν πρὸς τοὺς γεννήτοράς τῶν καὶ πρὸς ἄλλους τοῦ στενοῦ περιβάλλοντός τῶν ἐκδηλώσεις, δὲν μᾶς ἐγνωστοποιήθησαν, ἀλλὰ τὰς ὁποίας καλῶς γνωρίζει ὁ Θεὸς ὁ ἀπὸ τῆς ἀγῆς τῆς Δημιουργίας διδάξας ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ὀφειλομένην τιμὴν.

7) Λίαν ἐνθαρρυντικόν, τέλος, διὰ τὴν ὑπερ τῶν ὑπερηλικῶν ἀναληφθεῖσαν προσπάθειαν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συνθήματός μας εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὅλαι αἱ περὶ τὸ γῆρας ἀσχολούμεναι ἐν Ἀθήναις Ὄργανώσεις ἔχουν ἤδη συσπειρωθῆ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν

καὶ ἀπ' αὐτῆς πλέον ἀναμένουν τὴν ἔμπνευσιν καὶ καθοδήγησιν εἰς τὸ ἔργον των.

Σὰς τὰ γράφομεν ὅλα αὐτά, ἵνα ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ δοξάσωμεν ἐκ βάθους καρδίας τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα. Μὲ τὸν φωτισμὸν Του, μὲ τὴν ἰδικὴν Του δύναμιν καὶ καθοδήγησιν ἔγνων ὅσα ἔγνων.

Ὁδχ ἤττον ὅμως, ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀπονεύω καὶ τὸν δίκαιον ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν προσωπικὴν μου εὐαρέσκειαν πρὸς ἅπαντας τοὺς καθ' οἰοδῆποτε τρόπον κοπιάσαντας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνθήματος.

Πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους Προέδρους τῶν Ε.Φ.Τ. πρῶτον, οἱ ὅποιοι, παραλλήλως καὶ ἀνεξαρτήτως πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἱερατικῶς προΐσταμένων τῶν Ἱ. Ναῶν ποιμαντικὴν καὶ ἄλλην δραστηριότητα, ἀνέλαβαν, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς Ὑπηρεσίας Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Γ.Φ.Τ., τὴν ἐν τῇ Ἐνορίᾳ των ὀργάνωσιν καὶ διαχείρισιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀγάπης, τοῦ ζωτικωτάτου αὐτοῦ τομέως τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως καὶ ζωῆς.

Καὶ παρακαλῶ αὐτοὺς νὰ διαβιβάσουν τὴν εὐαρέσκειάν μου καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου καὶ πρὸς τοὺς ὑπολοίπους αἰδ. ἱερεῖς καὶ ἱεροδιακόνους τοῦ Ἱ. Ναοῦ των, πρὸς τὰ μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου των, συγκοπιάσαντας εἰς τὸ ἔργον αὐτό, κατ' ἐξοχὴν δὲ πρὸς τὰς ἐδλαβεστάτας Κυρίας καὶ Δεσποινίδας τῶν Ε.Φ.Τ. καὶ τῶν Ε.Κ.Σ., αἱ ὁποῖαι δὲν ἐφείσθησαν κόπων καὶ θυσιῶν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνθήματος. Εἰς τοὺς ἐβελοντάς αὐτοὺς τοῦ ἔργου τῆς ἀγάπης ὀφείλομεν ὅλοι πολλὴν τιμὴν καὶ εὐγνωμοσύνην, διὰ τὴν ἀνιδιοτελεῖ συνεισφοράσιν των.

Ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ,

Ὅσον σημαντικὰ καὶ ἂν ὑπῆρξαν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου, ποὺ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ μέχρι σήμερον ἐπετελέσθη, ἡ σημασία του θὰ ἦτο μικρά, ἂν τὸ περιορίζαμεν μόνον εἰς τὰς κατὰ τὴν πασχάλιον περιόδον ἐκδηλώσεις. Ἀλλ' ὄχι. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἦσαν ἡ ἀπαρχή. Ἦδη τὸ θέμα προστασίας τοῦ γήρατος, σοβαρῶς μελετηθέν, ὠδήγησεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἐνὸς εὐρύτερου προγράμματος, τὸ ὁποῖον ὠνομάσαμεν:

«Εἰδικὴ Μέρημα Ὑπερηλικῶν (E.M.Y.).

Πρόκειται περὶ ἐνὸς συστηματικοῦ καὶ μονίμου προγράμματος συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς ὑπερηλικὰς ἀδελφούς μας.

Τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος αὐτοῦ - πρώτην ἐπιτυχίαν τῆς Ε.Μ.Υ. - τὴν εἶδαμεν μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ πρώτου «Σπιτιοῦ τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ», τοῦ Ἰου «Κέντρον Ἀπασχολήσεως Ὑπερηλίκων», ὡς καὶ τοῦ πρώτου «Κόκλον Συμπαραστάσεως ἑλευθέρως διαβιούντων Ὑπερηλίκων».

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν, 7 | 6 | 69, ἐτελέσαμεν τὰ ἐγκαίρια τοῦ πρώτου «Σπιτιοῦ τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» καὶ τοῦ πρώτου «Κέντρον Ἀπασχολήσεως Ὑπερηλίκων». Τὰ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας, ἐντὸς 50 ἡμερῶν, ἡ θερμορρογὸς ἀγάπη καὶ προσπάθεια τοῦ αἰδ. Προέδρου τοῦ Ε.Φ.Τ. τοῦ Ἰ. Ναοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Βουλιαγμένης καὶ ἡ ὀλοπρόθυμος καὶ συγκινητικὴ ἀνταπόκρισις εἰς τὴν ἐκκλησίαν του τῶν συνεργατῶν του μελῶν τοῦ Ε.Φ.Τ. καὶ τοῦ Ἐκκλ. Συμβ. ἐπιτρόπων, ὡς καὶ τῶν εὐσεβῶν ἐνοριτῶν του.

Ἐπιηροφορήθην δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐγκαινίων τούτων, ὅτι μετὰ ὀδύνην τὸ ἔργον τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βουλιαγμένης δεκάς τοῦλάχιστον αἰδεσιμωτάτων προέδρων Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Φιλοπτώχου κινεῖται ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς Δ/σεως Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης νὰ θέσῃ εἰς λειτουργίαν ἀνάλογον ἀριθμὸν «Σπιτιῶν τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» εἰς τὰς ἐνορίας.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν τὰ ἀρμόδια Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν ἐν λόγῳ ἐνοριῶν, ὅπως παντὶ σθένει συμπαρασταθῶσιν εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην τῶν Ε.Φ.Τ., ὅπως ἐξεύρουσιν πρὸς στέγασιν τῶν «Σπιτιῶν τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» τὰ πρὸς τοῦτο κατάλληλα κτίρια.

Ἐκφράζω τὴν εὐχὴν, Αἰδεσιμώτατε, καὶ προτρέπω ὑμᾶς καὶ παρακαλῶ ὡς γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίγειος ζωὴ ὑπῆρξε μία συνεχῆς εὐεργεσία πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἀδελφούς μας, νὰ καταβάλλετε καὶ ὑμεῖς προσωπικῶς πᾶσαν προσπάθειαν καὶ νὰ συνεργασθῆτε ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐπίτροποι τῶν Ἱερῶν Ναῶν ὀλοπύχως καὶ ἀδελφικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς Ε.Μ.Υ., εἰς τρόπον ὥστε εἰ δυνατόν κάθε μία Ἐνορία ἢ, ἀνὰ δύο ἀπὸ κοινοῦ, νὰ ἀποκτήσουν συντόμως τὸ ἰδικόν των «Σπίτι τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» ἢ τὸν ἰδικόν των «Κόκλον Συμπαραστάσεως ἑλευθέρως διαβιούντων ὑπερηλίκων».

Ἰδιαίτερος ἐπιθυμῶ νὰ ὑπενθυμίσω εἰς ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἀγάπη, ὅσην ἐδείξαμεν ἢ ὅσην δὲν ἐδείξαμεν πρὸς τοὺς ἀδελφούς τοῦ Κυρίου τοὺς ἐλαχίστους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Κύριος ἡμᾶς τοὺς ἱερεῖς κατέστησεν οἰκονόμους, ἵνα δίδωμεν αὐτοῖς τὸ «σιτομέτριον», θὰ εἶναι τὸ μέτρον, μετὰ τὸ ὁποῖον θὰ κριθῶμεν κατὰ τὴν ἡμέραν

ΕΔΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΑΜΕΤΑΚΙΝΗΤΟΙ*

«Χαίροις ὁ τῶν πιστῶν στηριγμός».

Εἶναι μία στροφή ἐπικαίρου ὕμνου τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Σταυροῦ. Τὸν ἐξυμνεῖ μὲ ἔξαρσι καὶ βυζαντινὴ κατάνυξι, μὲ ὕμνους θεοτερπεῖς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (κατὰ τὸ πλεῖστον), καὶ μελωδίες ἀνεπανάληπτες, γιὰ τὶς ὁποῖες καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἔγραφε: «Γίνεται καὶ ὁ ἄηρ ἅγιος ἀπὸ τὰς ψαλμωδίας!» Καὶ τὸν προβάλλει, λοιπόν, ψυχολογικώτατα στὸ μέσον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Στὸν ὀρίζοντα τῆς ψυχῆς κάθε πιστοῦ κυριαρχεῖ ὁ Σταυρός, πού ὑπάρχει στὸ κέντρον τῆς Ἱστορίας, γιὰ τὴν ἀποτελέσει καὶ τῆς ζωῆς μας κέντρον καὶ ἄξονα. Ἐμπνέει τὴν Ὁρθόδοξον πνευματικότητα. Γιὰ τὴν στηρίξει καὶ ἀνανεώσει τὶς πνευματικὰς μας δυνάμεις—σὰν σταθμὸς πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, σὲ ἐποχὰς ψυχικοῦ ὑποσιτισμοῦ καὶ πνευματικῆς ἀβιταμινώσεως. Καὶ τὴν κατευθύνῃ στὸν λιμένα τῆς σωτηρίας.

Μεγάλῃ ἢ σημασίᾳ τοῦ Σταυροῦ στὴν ζωὴ γενικῶς τῶν πιστῶν, ἰδιαίτερος δὲ στοὺς ἀγῶνάς των ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ὅποτε ἀποβαίνει πράγματι, ὅπως θὰ δείξῃ ἡ συνέχεια τοῦ λόγου, «ὁ τῶν πιστῶν στηριγμός».

Τοῦ Σταυροῦ τὴ θεία δύναμις ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὸν ὀμιλοῦντα καὶ τοὺς ἀκούοντας, μὲ τῶν εὐσεβῶν μας προγόνων τὴν εὐλαβῆ ἐπίκλησι: «Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, βοήθει μοι».

Ἡ συγκίνησις ἐπιτείνεται καὶ ρῆγος διατρέχει τὰ μέλη μας, καθὼς ἡ σημερινὴ Μυσταγωγία τελεῖται μὲ συμμετοχὴ καὶ ἄλλων ὁμοδόξων ἀδελφῶν συμπρεσβυτέρων ἀπὸ ἄλλες χῶρες, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς «Ἐβδομάδος Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστο-

* Ὁμιλία γενομένη ἐν τῷ Ἱ. Καθεδρικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῇ 16-3-69, Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. «Ἐως, λοιπόν, καιρὸν ἔχωμεν, ἀεργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας», ἵνα ἀξιωθῶμεν καὶ ἡμεῖς τῆς τιμητικῆς καὶ χαρμοσύνου κλήσεως: «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».

Σᾶς τὸ εὐχομαι ἐξ ὅλης καρδίας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ».

λ ἦ ς). Ἐκ βαθέων ἀναπέμπεται ἡ δέησις ὄλων. Ὁ ζωηφόρος Σταυρός, ὡς δένδρον εὐσικιόφυλλον, νὰ ἐπισκιαίζη ὀσημέραι περισσοτέρους «λαούς, φυλάς καὶ γλώσσας», καὶ νὰ κατακτᾷ «ψυχάς, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε», νὰ μὴ βραδύνη δὲ ὁ πανηγυρισμὸς μιᾶς ν έ α ς Π ε ν τ η κ ο σ τ ῆ ς!

* *

1. Ὁ Σταυρὸς μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ ματωμένο Δράμα τοῦ Γολγοθᾶ, τὸ δράμα τῆς σωτηρίας μας. Ἐκεῖ ἔδωκε τὴν μεγάλη Μάχη καὶ τὴν ἐκέρδισεν ὁ Ἐσταυρωμένος Λυτρωτῆς. Τὸ «τρισμακάριστον Εὐλόν, ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς» εἶναι β ω μ ὸ ς ἐπάνω στὸν ὁποῖον ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς προσέφερε τὴν μοναδικὴ Θυσία, Θύτης καὶ συγχρόνως Θῦμα. Ὁ μέγας Παραγνωρισμένος τῶν αἰώνων, στὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης προσέφερε σταῦλον καὶ σταυρόν. Σταῦλον σὰν βρεφικὸ λίκνο, καὶ σταυρόν σὰν ἐπιθανάτια κλίνη Του. Ἔτσι ἐπετεύχθη ἡ λύσις τοῦ μεγάλου Δράματος τοῦ ἀνθρώπου. Καί, κατὰ τὴν ἔκφρασι τοῦ ἱεροῦ ὑμνογράφου, αἰ ἄ θ η τ ὸ μ έ γ α τ ρ α ῦ μ α, ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς». Ἄλλ' ὁ Σταυρὸς εἶναι καὶ Ἄ μ β ω ν πού ἐξαγγέλλει μηνύματα ὑπερκόσμια στοὺς ὀδοιπόρους τῆς γῆς. Ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ Σταυροῦ ὁ Θεὸς Λόγος ἀποκαλύπτει μυστικὰ τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ μαρτυρικὸς Σταυρὸς, πού ἐστήθη στὸν «Κρανίου Τόπον», κάνει μία αἰφνιδία τομὴ μέσα στὴν Ἱστορία. Τὸ Εὐαγγέλιον ὀλόκληρο, τῆς Θρησκείας τοῦ Χριστοῦ ἡ πεμπτουσία, αὐτὸ τὸ πολυτιμότερο θησαύρισμα τῆς ἀνθρωπότητος, συμπυκνωμένο σ' ἓνα μόνον σύμβολο. Ὁ Χριστιανισμὸς, πού εἶναι τῆς αἰωνιότητος ἡ φωνή, σὲ μιὰ λέξι. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἡ Ὀρθόδοξος, πού ἐκεῖνον—τὸν Χριστιανισμὸν—ἐκπροσωπεῖ, μᾶς βοηθεῖ καὶ σήμερα σὰ συλλάβωμε τὸ ἀνερμήνευτο γεγονός καὶ νὰ ἐμβαθύνωμε στὸ Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ. Σὰν στήλη πυρός, τῆς ὁποίας οἱ μυστηριώδεις ἀκτῖνες «ἠλίου φαιδρότεραι» (κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομο), ρίπτουν φῶς στὸ τριπλὸ σκοτάδι πού συνθέτουν ἐδῶ στὴ γῆ: ὁ π ὶ ν ο ς, ἡ ἄ μ α ρ τ ῖ α καὶ ἡ ἄ μ ἄ θ ε ι α. Καὶ σὰν «οὐράνιον τόξον» ἐλπίδος προσφέρει, μέσα στὸν κατακλυσμὸ τῆς Ἱστορίας: θάρρος καὶ παραμυθία γιὰ τὶς τραγικότητες τῆς ζωῆς. Ἀπάντησι στὸ κλάμα καὶ φῶς στὸ δράμα.

2. Ναί! Εἶναι «ὁ τῶν πιστῶν στηριγμὸς» ὁ τίμιος Σταυρὸς. Ἐμπνέει πρὸ παντός τὸ φρόνημα τὸ γενναῖο, τὴν εὐψυχία, τὴν ἠρωϊκὴ ἀρετὴ. Εἶπαν μερικοί, πού κρίνουν μὲ ἐπιπολαιότητα τὰ πράγματα: Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι—τάχα—ἡ Θρησκεία τῶν δειλῶν, τῶν ἀδυνάτων χαρακτήρων, τῶν ἡττημένων τῆς ζωῆς. Δὲν ὑπάρχει πλάνη μεγαλυτέρα καὶ συκοφαντία περισσότερον ἄδικη.

Ἡ Ὄρησικία τοῦ Σταυροῦ μόνον γενναίους στήν ψυχὴ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἀνάμεσα στὶς τάξεις τῶν γυναικῶν ὁπαδῶν τῆς. Ἀνθρώπους μὲ σθένος καὶ παρρησία χριστιανικῆ, ποὺ λέγουν καὶ πράττουν ἐκεῖνο ποὺ πιστεύουν. Καὶ εἶναι ἔτοιμοι γιὰ κάθε θυσία, ἀψηφοῦν ὅποιονδήποτε κίνδυνο ἐμπρὸς στὸ καθήκον καὶ δὲν δειλοῦν οὔτε στὸν θάνατο, ὅταν πρόκειται νὰ ὑποστηρίξουν τὰ ἰδανικά των. Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι μέσα στήν σημερινὴ κοινωνία ὁ χριστιανὸς ζῆ σὲ περιβάλλον δυσμενὲς καὶ, πολλὰς φορές, ἐχθρικό γι' αὐτὸν καὶ τὶς ἀρχές του—«ἐν μέσῳ γενεᾶς σχολιάς καὶ διεστραμμένης», κατὰ τὸ γραφικόν. Χαρακτηριστικὸ τῆς: μανία χρήματος καὶ λύσσα ἡδονῆς. Μέσον: ἡ συναλλαγή. Καὶ συνέπεια: ἡ ψυχικὴ διαστροφή. Ἄς μᾶς ἐπιτραποῦν μερικὲς διαπιστώσεις, ὅσο πικρὲς καὶ ἂν εἶναι. Κρίσις χαρακτήρων μᾶς μαστίζει. Τὸ ἠθικὸ αἰσθητήριον τῶν ἀνθρώπων ἔχει τόσο πολὺ ἀμβλυθῆ, ὥστε, πολλὰς φορές, ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἀντιστρέφει τὴν ἀλήθεια καὶ λατρεύει τὸ ψεῦδος. Σήμερα ὁ τίμιος καὶ εὐσυνείδητος θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς, βλάκας ἢ ὑποκριτὴς ἢ ἀρετὴ ἀδυναμία· τὸ ψέμμα ἐπιτηδειότης, ἡ εὐθύνη μωρία, ἡ ἐμμονὴ στάς ἀρχὰς ἀσυγγώρητη εὐήθεια ἢ πείσμα ἀδικαιολόγητο. Χρειάζεται ἀληθινὸς ἡρωϊσμός γιὰ νὰ ἀντισταθῆ ὁ χριστιανὸς στὸν πειρασμὸ λ.χ. τοῦ ἀνόμου καὶ ἀκόπου κέρδους. Νὰ βαδίσῃ ἀντίθετα στὸ ρεῦμα, ποὺ οἱ πολλοὶ ἀκολουθοῦν, νὰ ἀποτελέσῃ ἔτσι, μόνος αὐτὸς ἴσως, ἢ καὶ «μονώτατος», ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ζηλωτὴς προφήτης, ἐξαίρεσι. Νὰ μὴ ἐξομοιωθῆ. Εἶναι φοβερός, ἔπειτα, πειρασμὸς ἡ γελοιοποίησις. Ἡ ἠθικὴ εὐαισθησία περιγελάται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, στήν ὕλιστικὴ ἐποχὴ μας, (διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας). Στόχον ἐπιθέσεως ἐνὸς φανεροῦ ἢ ἀκηρύκτου πολέμου θὰ ἀποτελέσῃ, ὄχι σπανίως, ὁ πιστὸς στὶς ἀρχές του χριστιανός. Ἀποτελεῖ, βλέπετε, ζωντανὴ διαμαρτυρία, ἓνα διαρκῆ ἔλεγχον καὶ ἐμπόδιο. Ἐνοχλεῖ, καὶ πρέπει νὰ λείψῃ... Πολὺ παραστατικὰ ἀποδίδεται μέσα στήν Ἁγία Γραφή τὸ τραγικὸ φαινόμενο: «Ἐνεδρεύσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶν. βαρὺς καὶ βλεπόμενος» (Σοφ. Σολομ. 2,12-15). Ἐρχεται, ἔπειτα, νὰ προστεθῆ ἄλλος πειρασμός: οἱ κακοὶ φίλοι καὶ ἐπικίνδυνοι σύμβουλοι, μὲ τὶς ρευστὲς πεποιθήσεις. Οἱ εὐέλικοι, μὲ τὴν εὐκαμψία τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ποὺ ἔχουν σ' ἂν ἀρχὴ νὰ μὴ ἔχουν καμμία ἀρχὴ ν... Εἶναι οἱ «χωλαίνοντες ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνώαις». Οἱ αἰῶνοι «φρόνιμοι» τῶν ὑποχωρήσεων καὶ παραχωρήσεων. Αὐτοὶ θὰ μᾶς συστήσουν τὴν τακτικὴ τῆς «διπλωματίας» (=ἀνειλικρινείας καὶ ἀισχρῶν ἐλιγμῶν), ἢ τῆς «συνετῆς ἐπιφυλακτικότητος» (λιποταξίας καὶ συμβιβασμοῦ). Δεινὴ, πράγματι, δοκιμασία τῆς ἠθικῆς ἀντοχῆς. Βαρὺς ὁ Σταυρός! Ἄλλ' ὁ πι-

στός χριστιανός, τοῦ πρώτου Σταυροφόρου ὁ ἠρωϊκὸς ὀπαδός, δὲν κάμπτεται· θά δώσει τὴν μάχην. Πίπτει ἴσως, ἀλλὰ δὲν κύπτει. Μένει ἀκλόνητος στὴν ἑπαλξιν, «οὐδὲν ὑποστελλόμενος». Δὲν συνθηκολογεῖ, δὲν δουλεύει στὴν σκοπιμότητα. Ὡς ἀκμῶν τυπτόμενος» καὶ ὄχι «κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενος». Ὅχι ὡς χαμαιλέον, ἀλλ' ὡς «λέων πῦρ πνέων». Ὅχι ὅπως οἱ ἀσπάλακες στὰ σκότη τῶν ὑπολογισμῶν, ἀλλὰ σὰν ἀετοὶ οὐρανοδρόμοι στὰ φωτεινὰ ὕψη τῆς Ἀλήθειας. Ξεύρει ὁ συνεπὴς στάς ἀρχὰς τοῦ χριστιανὸς γιὰ τὸ ζῆ. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι τὸ νὰ σύρη κανεὶς τὸ σαρκίον τοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅπως-ὅπως, βοσκηματοειδῶς· ἀλλ' ἔχει νόημα, ἀξίαν, ἱερότητα. Καταξιώνεται, ὅταν ὑπηρετῇ Ἰδανικά, ὅταν γίνεται ἀγὼν καὶ ἀποβαίνει Στ α υ ρ ὀ ς. Ἀποτελεῖ τότε ἀληθινὴ ἱε ρ ο υ ρ γ ί α, ἐπάνω στὸ θυσιαστήριον τῆς ζωῆς. Τοῦ ἠρωϊκοῦ Ἀποστόλου τὸ βίωμα: «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. 2,20), συνδυασμένο μὲ τὴν εὐλογημένην ἐν δ ο σ τ ρ έ φ ε ι α, κάνει τὸν πιστὸ νὰ κινῆται μέσα σὲ μιὰ νέα διάστασι, τὴν διάστασι τοῦ β ά θ ο υ ς, νὰ βλέπῃ τὸ «μυστήριον τοῦ Σταυροῦ,» μέσα στὸ πνευματικὸ του περιγραμμά, καὶ τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου μέσα στὶς πνευματικὰς του διαστάσεις. Καὶ νὰ τὸ ζῆ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ψυχικῆς ἀνδρείας: ὁ στενὸς μυστικὸς σύνδεσμος μὲ τὸν Ἐσταυρωμένον, ἢ ταύτισις τῆς συνειδήσεώς μας μὲ Ἐκεῖνον, ἢ ἐναρμόνισις τῆς ζωῆς μας μὲ τὸ αἰώνιον θέλημά Του. Τότε, ἕνα φῶς ὑπερκόσμιον ἔρχεται νὰ καταυγάσῃ τὸ εἶναι του καὶ δυνάμεις μυστηριώδεις διοχετεύονται ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, μὲ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν, διὰ τῆς Ἀγ. Ἐκκλησίας, καὶ τὸν γιγαντώνουν, χαλυβδώνουν τὴν θέλησιν καὶ καθιστοῦν τὸν χαρακτῆρα γρανιτώδη.

Ζωή, λοιπόν, ἐσταυρωμένη εἶναι τοῦ πιστοῦ ἢ ζωὴ, ποῦ ὅμως ἰσοδυναμεῖ μὲ θριαμβευτικὴν πορείαν πρὸς τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ σταύρωσις, μέσα στὸ Ὁρθόδοξο κλίμα, δὲν εἶναι ἐξουθένωσις, ἀλλὰ νίκη καὶ θρίαμβος. Γνωρίζει ὁ πιστὸς νὰ ζῆ καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ. Μόνον δὲ ὅταν μάθωμε καὶ ἡμεῖς πῶς νὰ ἀποθνήσκωμε γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὸ φρόνημά του, φρόνημα δειλίας καὶ ἡττοπαθείας, τότε θὰ ἔχωμε μάθει πῶς νὰ ζοῦμε ἀληθινά. Καὶ τοῦτο «θεοπνεύστω λογικῇ» (ὅσο καὶ ἂν φαίνεται ὀξύμωρον). Ὅταν, λοιπόν, ἢ συνειδήσις, φωτιζομένη ἀπὸ τὸ θεῖον φέγγος τῆς Χριστιανικῆς Ἀληθείας, προστάξῃ, ἄλλος δρόμος δὲν ὑπάρχει. Ὑψώνει ὁ ἀγωνιστὴς χριστιανὸς τὸ ἀνάστημά του ἐνώπιον οἰουδήποτε, μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡρεμὴ ἀποφασιστικότητα.

Καὶ ὅσοι μὲν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἔχουν διαστραφῆ, δίκαιώνουν τὸν μάρτυρα καὶ ὁμολογητὴν τῶν πεποιθήσεων. Ἀλλὰ,

καὶ ἂν ἀκόμη οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι δὲν τὸν «καταλάβουν», ὑπάρχει Ἐκεῖνος, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, ὁ Ὅποιος ὄχι ἀπλῶς ἐπιδοκιμάζει, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύει θαυμαστῶς καὶ μάλιστα ἐπιβραβεύει τελικῶς τοὺς γενναίους του. «Ἔως θανάτου ἀγωνίσαι περὶ τῆς ἀληθείας καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σου» (Σειράχ 4,28). Καὶ «μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν... Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἀποκάλ. 2,9). Τοῦ Θεοῦ ἡ γνώμη πρέπει νὰ μᾶς ἐνδιαφέρῃ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Ἴδου ἡ ἀδαμαντίνη βίασις: «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. 5,29). Τοῦ Θεοῦ ὑπόθεσις εἶναι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀληθείας. Δειλοὺς δὲ ὁ Χριστὸς καὶ πλαδαροὺς καὶ ψοφοδεεῖς δὲν θέλει στὶς τάξεις Του.

Τί, ἐπὶ τέλους, ἔχουν νὰ φοβηθοῦν; Ποιὸ κακὸ εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς προξενήσουν οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, ὅσον ἰσχυροὶ καὶ ἂν εἶναι; «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι», βροντοφωνεῖ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεως (Λουκ. 12,4). Ὁ δὲ ἡρωϊκὸς Χρυσόστομος: «Τὸν χριστιανὸν οὐδεὶς ἀνθρώπων, τῶν τὴν γῆν οἰκούντων, παραβλάψαι δυνήσεται». Καὶ προσθέτει ὁ ἴδιος ἀγωνιστής: «Ἐν λυπηρῶν, ἁμαρτία μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κόνις καὶ καπνός». Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ εὐθαρσῆς ὑποστήριξις τῶν ἀρχῶν μας θὰ πρέπει νὰ γίνεται χωρὶς φανατισμοὺς, παραφορὲς καὶ ἀκαμψία ἐγωϊστικὴ, ἀλλὰ μὲ ψυχραιμία καὶ χριστιανικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ εὐπρέπεια. Ἀλύγιστο πνεῦμα, ἀλλ' ὄχι ἀλόγιστο πείσμα. Μιὰ ἥρεμη ἀποφασιστικότης νὰ μᾶς χαρακτηρίζῃ.

3. «Νέφος μαρτύρων» τῆς ἀληθείας καὶ ὁμολογητῶν, φάλαγγες ἀτελείωτες ἀγωνιστῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἰδέας καὶ ζωῆς, «ὡς καλοὶ στρατιῶται Ἰησοῦ Χριστοῦ», παρελαύνουν εὐσταλεῖς ἐμπρὸς στὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας, «τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι βαστάζοντες» (Γαλ. 6,17). Τὰ ἀρρενωπὰ αὐτὰ ἠθικὰ ἀναστήματα, μὲ τὸ μέτωπον ὑψηλὰ, μὲ τὸ βλέμμα ἀτενὲς πρὸς ἓνα κόσμον αἰωνίων ἀξιῶν, στὸν ὁποῖον δεσπόζει τὸ σύμβολο τοῦ Σταυροῦ, (τὸ «σῆμα τῆς ἀηττήτου αἰωνιότητος»), μὲ τὸ πνεῦμα ἀδούλωτο, μὲ τὸ βῆμα σταθερὸ, τὴν σιὰ τοῦ Ἐσταυρωμένου στὴν ψυχῇ—αἰθία παρεμβολή, θεηγόροι ὀπλιται, παρατάξεως Κυρίου), ἔγραψαν τὸ ἔπος τοῦ χριστιανικοῦ ἡρωϊσμοῦ, τῆς χριστιανικῆς «λεβεντιᾶς», ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις. Εἶναι τὰ εὐγενέστερα τέχνα τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ ἀδούλωτοι, οἱ ὁποῖοι «οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῷ Βάαλ». Εἶναι οἱ Ἀθανάσιοι καὶ οἱ Βασίλειοι, οἱ Ἀμβρόσιοι καὶ οἱ Χρυσόστομοι—γιὰ νὰ ἀναφέρω, ἐνδεικτικῶς, αὐτοὺς μόνον ἀπὸ τὴν πυκνὴ χορεία τῶν γενναίων

μελανοχιτώνων τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι καὶ τόσοι ἄλλοι ἥρωες τῆς πίστεως καὶ κολοσσοὶ τῆς ἀρετῆς, παλαιότεροι καὶ σύγχρονοι, ἐπίσημοι καὶ ἄσημοι, γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, «ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος» (Ἐβρ. 11,38). Ἐζήσαν καὶ ἀπέθαναν μὲ διαρκῆ προσήλωσι στὸ καθήκον καὶ στίς ἐπιταγὰς τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως. Προτιμοῦσαν νὰ θυσιάσουν τὴν ζωὴν των, παρὰ τὴν πίστιν καὶ τὰς πεποιθήσεις των, ἀνώτεροι τοῦ ἐπαίνου καὶ τῆς κατακρίσεως, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἐβρ. 12,2). Στὰ τρυπημένα ἀπὸ τὰ καρφιά τοῦ Σταυροῦ Χέρια καὶ τὰ Ἄχραντα Πόδια Του εἶχαν στηριζομένη τὴν ἐλπίδα των. Καὶ ὁ Σταυρὸς ἀπέβη ὅλων αὐτῶν «τῶν πιστῶν στηριγμός». Γι' αὐτὸ ἀφῆκαν σ' ἐμᾶς: παράδειγμα φωτεινὸ καὶ ἐνδοξο.

* * *

Ἀδελφοί μου! Ἐδῶ στὸν πάνσεπτο τοῦτο Καθεδρικὸ Ναό, εἶναι ἀποθησαυρισμένο τὸ τίμιον λείψανο ἐνὸς ἠρωϊκοῦ ἀγωνιστοῦ, τοῦ ἱερομάρτυρος Πατριάρχου Κων/πόλεως Γρηγορίου Ε'. Ὅταν ἀπὸ ἀνώτατον αὐλικὸν τοῦ Σουλτάνου ἐπιέζετο νὰ παραβῆ τὴν ἐπιταγὴ τῆς συνειδήσεώς του σὲ ζήτημα ἐκκλησιαστικόν, ἀκαμπτος καὶ μὲ παρρησίαν ἀπήντησε: «Τὴν συνείδησίν μου δὲν μολύνω. Τὴν Ἐκκλησίαν μου δὲν προδίδω. Ἡ κυβερνώ κατὰ τοὺς κανόνας, ἢ δίδω τὴν παραίτησίν μου καὶ ἀπέρχομαι εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος. Νά, τὸ κλειδί τοῦ κελλίου μου». Ἐξ ἄλλου, στὸν ἱστορικὸ τοῦτο Ἀρχιερατικὸ Θρόνον ἀνῆλθε πρὸ τριῶν περίπου δεκαετηρίδων καὶ τὸν ἐλάμπρυνε μὲ τὸ ἠθικὸ μεγαλεῖο μιᾶ φυσιογνωμίας Πρωθιεραρχικῆς. Ἴδου τὸ σύνθημά της τὸ ἠρωϊκόν: « Προτιμῶ ἱπτάμενος ὡς ἀετὸς νὰ πέσω, ἢ ἔρπων ὡς ἔρπετόν νὰ ζήσω! Καὶ ἡ παράδοσις, εὐτυχῶς, συνεχίζεται...

Ἐκείνων τῶν ἠρωϊκῶν μορφῶν, παλαιότερων καὶ νεωτέρων τὸ φρόνημα ἄς ἐμφυσηθῆ, τρόπον τινά, καὶ σ' ἐμᾶς, ὥστε νὰ μορφωθῆ μέσα μας χαρακτὴρ γενναῖος, μὲ τὴν χάρι τοῦ Ἐσταυρωμένου Μεγαλομάρτυρος. Ὁ Σταυρὸς Του ἄς μᾶς ἐμπνέη. Ποτὲ ἢ ἀθυμία καὶ λιποψυχία ἄς μὴ μᾶς καταλάβῃ ὡς «βδέλυγμα τῆς ἐρμηώσεως ἐστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ», στὸν ἱερὸ δηλ. χώρῳ τῆς ψυχῆς μας. Ποτὲ νὰ μὴ προδώσωμε τὰ Ἰδανικά μας. Ἄς ἀντλοῦμε, τουναντίον, δύναμι ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀντιξοότητες, πού συνεπάγεται ἡ ἐπιτέσεις τοῦ καθήκοντος.

«Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι

Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Οί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐδίδαξαν εἰς ἡμᾶς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ὀρθὴν στάσιν ἐναντι τῆς φύσεως. Ἡ στάσις αὕτη δὲν εἶναι ἀρνητικὴ, ἀλλὰ θετικὴ. Οὗτοι ἀγαποῦν τὴν φύσιν ὡς ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἐπαφὴν μετ' αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς διὰ νὰ θαυμάσουν εἰς αὐτὴν τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ διὰ νὰ ἀναχθοῦν ἐκ τῶν φυσικῶν καλλονῶν εἰς τὸ πανυπερτέλειον κάλλος τοῦ Θεοῦ, ὡς τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ νὰ ψυχαγωγηθοῦν μετὰ τὴν ὑγιᾶ σημασίαν τῆς λέξεως καὶ διὰ νὰ εὕρουν τὴν ἀναγκαίαν ἡρεμίαν, τῆς ὁποίας συχνάκις οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάγκην. Θὰ ἀναφέρωμεν δύο χαρακτηριστικὰ παραδείγματα:

Ὁ Μέγας Βασίλειος περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸ ὠραῖον φυσικὸν περιβάλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμόνασεν ἐπὶ τινα χρόνον: «Ἐδῶ ὑπάρχει ἓνα ὑψηλὸν ὄρος, σκεπασμένον μετὰ πυκνὸν δάσος, ποῦ καταρδεύεται πρὸς βορρᾶν ἀπὸ ψυχρὰ καὶ ὀλοκάθαρα νερά. Εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ εἶναι στρωμένη καὶ ἐξαπλωμένη μία πεδινὴ ἔκτασις, ἣ ὁποία γίνεται εὐφορὸς ἀπὸ τὰ νερά τοῦ βουνοῦ. Δάσος δὲ ἀπὸ ποικίλα καὶ παντὸς εἴδους δένδρα, ποῦ ἐξεφύτρωσαν ὀλόγυρα αὐτομάτως, περιβάλλει σχεδὸν σάν φράκτις τὸ τοπεῖον, ὥστε καὶ τὸ νησί τῆς Καλυψῶς, τὸ ὁποῖον φαίνεται, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἐθαύμασε περισσότερον ἀπὸ ὅλα διὰ τὴν ὁμορφίαν του, νὰ ὑστερῇ ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτό. Καὶ διότι δὲν λείπουν πολλὰ εἰς τὸ τοπεῖον, διὰ νὰ εἶναι νησί, ἐφ' ὅσον βέβαια ἀπὸ παντοῦ προστατεύεται μετὰ φυσικὰ περιφράγματα. Διότι βαθεῖα μὲν φαράγγια διασχίζουν αὐτὸ τριγύρω εἰς δύο μέρη, πλαγίως δὲ ἀπὸ τὸν κρημνὸν ῥέων κάτω ὁ ποτα-

γίνεσθε καὶ ἀμετακίνητοι» (Α' Κορ. 15,58). «Ὅσοι ἀγωνιστὰί τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας: Σπογγίσσατε τὰ δάκρυα. Ἄναθαρήσατε! Ἄϊσχύσατε χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα». Ἄς ρίψωμε ὅλοι ἓνα βλέμμα πίστεως στοῦ Σταυροῦ τὸ «πανσεβάσμιον ξύλον», ποῦ εἶναι «ὁ τῶν πιστῶν στηριγμός», καὶ ποτὲ ἄς μὴ τὸ ἀποσπάσωμε ἀπ' αὐτόν. Ὁ ἀνίκητος Τροπαιοῦχος τοῦ Γολγοθᾶ θὰ μᾶς ἐνισχύσῃ. Καὶ μετὰ τὸ ἄσμα τοῦ Σταυροῦ στὰ χεῖλη, ἄς προχωροῦμε, ἀλύγιστοι καὶ ἀπτῶντοι, στὴν ἐνδοξὴ πορεία πρὸς τὸν Οὐρανόν!

† Ὁ Χίου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

μὸς εἶναι καὶ αὐτὸς τεῖχος συνεχές καὶ δύσβατον... Αὐτὸς δὲ καθὼς τρέχει πολὺ ὀρμητικώτερα ἀπὸ τὰ ποτάμια, πού γνωρίζω, ἀγριεύει ἐπ' ὀλίγον, καθὼς προσκρούει εἰς τὸν γειτονικὸν βράχον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον σκορπιζόμενος πρὸς τὰ ὀπίσω, περιτυλίσσει εἰς μίαν σπειροειδῆ κίνησιν καὶ παρέχει εἰς ἐμὲ καὶ εἰς κάθε θεατὴν πολὺ εὐχάριστον θέαμα, ὡς καὶ ἐπαρκεστάτην ὠφέλειαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς, ἐφ' ὅσον μέσα εἰς τοὺς ἐλιγμούς του τρέφει ἀπερίγραπτον πλῆθος ψαριῶν. Ἐλλὰ τί πρέπει νὰ εἶπω διὰ τὰς μυρωμένας πνοάς τοῦ ἀέρος ἀπὸ τὴν γῆν ἢ διὰ τὰς δροσεράς πνοάς ἀπὸ τὸ ποτάμι; Ἀσφαλῶς ἄλλος θὰ ἠμποροῦσε νὰ θαυμάσῃ τὸ πλῆθος τῶν λουλουδιῶν καὶ τῶν ὠδικῶν πτηνῶν... Ἐκεῖνο δέ, πού ἔχομεν ὡς τὸ μέγιστον ἀπὸ τὸ τοπεῖον, εἶναι ὅτι, ἐνῶ εἶναι κατάλληλον διὰ κάθε παραγωγὴν καρπῶν, ἔνεκα τοῦ καταλλήλου τῆς θέσεώς του παρέχει εἰς ἐμὲ τὴν ἡσυχίαν».

Ἐραισιότητα εἶναι καὶ ἡ περιγραφή τῆς θαλάσσης, ὅπως τὴν ἀντίκρουσεν ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς εἰς ἓνα περίπατόν του: «Ἐβάδιζα, λέγει, μόνος μου, ἐνῶ ἤδη ἐβράδυναζεν. Κάποια ἀκρογαλιὰ ἦτο ὁ τόπος τοῦ περιπάτου... Ἐβάδιζα λοιπὸν καὶ τὰ μὲν πόδια μου ὠδηγοῦντο εἰς τὸ περπάτημα, τὰ δὲ μάτια μου ἐβλεπαν τὴν θάλασσαν. Αὐτὴ δὲ δὲν ἦτο ἓνα θέαμα γλυκύ, ὅπως εἶναι εἰς ἄλλην περίστασιν, ὅταν μὲ τὴν γαλήνην γίνεται πορφυρένια καὶ ὅταν κάτι τὸ εὐχάριστον καὶ ἡμερον χαριεντίζεται μὲ τὰ ἀκρογαλιὰ. Ἐλλὰ τί συνέβαινε τότε; Ἐπειδὴ ἔπνεεν ἰσχυρὸς ἄνεμος, ἐσηκόνετο ὑψηλὰ καὶ ἐβούϊζε δυνατὰ ἀπὸ δὲ τὰ κύματα, πρᾶγμα πού συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς τοιαύτας κινήσεις των, ἄλλα μὲν, ἀφοῦ ἀπὸ μακρὰν ἀνυψώνοντο καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐσχημάτιζον ὑψηλὴν κορυφὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐχαμήλωναν, διελύοντο εἰς τὰ ἀκρογαλιὰ ἄλλα δέ, ἀφοῦ ἔπιπτον ὀρμητικὰ εἰς τοὺς γειτονικοὺς βράχους καὶ ἀπεκρούοντο, ἐσκορπίζοντο εἰς μίαν ἀφρώδη καὶ λεπτὴν ἄχνην. Τότε βότσαλα μὲν καὶ κογχύλια καὶ τὰ ἐλαφρότατα εἶδη τῶν στρειδιῶν ἐσπρώχνοντο πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἐξεβάλλοντο ἀπὸ τὴν θάλασσαν· ὑπῆρχον δὲ καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἠρπάζοντο πάλιν, ὅταν ἀνεχώρει τὸ κύμα. Οἱ δὲ βράχοι ἦσαν ἀσάλευτοι καὶ ἀκλόνητοι».

Καὶ μόνον ἐκ τῶν δύο αὐτῶν περιγραφῶν γίνεται κατανοητὸν πόσον πολὺ οἱ Πατέρες ἀπελάμβανον τὴν φύσιν καὶ εὑρισκον εἰς αὐτὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

176. Ἐπιτρέπεται ἡ βάπτισις παιδίου ὅταν ἡ μητέρα του εἶναι ἐκ νέου ἔγκυος; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ἐ. Καράμπελα).

177. Ὅταν ὑπάρχη ἀβάπτιστον εἰς μίαν οἰκογένειαν καὶ ἀποθάνῃ ἐν μέλος τῆς οἰκογενείας αὐτῆς πρέπει νὰ βαπτισθῇ τὸ νήπιον πρὶν γίνῃ ἡ κηδεῖα τοῦ νεκροῦ; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Π. Τσιριγώτη).

Πρόκειται περὶ προλήψεων ἀναξίων λόγου. Τὸ μυστήριον τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀφορᾷ μόνο τὸ παιδί καὶ δὲν ἔχει καμμία σχέσι πρὸς τὰ ἄλλα πρόσωπα τῆς οἰκογενείας, οὔτε πρὸς τὴν κατάσταση τῆς μητέρας του οὔτε πρὸς τὴν ζωὴ ἢ τὸν θάνατον τῶν ἄλλων κατὰ σάρκα συγγενῶν. Στὴν δευτέρα μάλιστα περίπτωσηί τὸ ὄλο ψυχολογικὸ κλίμα πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ δὲν θὰ εἶναι κατάλληλον γιὰ νὰ τελεσθῇ κατὰ τὸν ἀρμόζοντα τρόπον τὸ μυστήριον καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποφεύγεται ἡ τέλεσίς του τότε, ἐκτὸς ἂν συντρέχῃ κίνδυνος ζωῆς τοῦ βρέφους.

Αἰδεσιμ. Ἄντ. Ἄντωνόπουλον. Ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεώς σας διατί κοινωνεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπαξ ἐκ τοῦ τιμίου Σώματος καὶ τρίς ἐκ τοῦ τιμίου Αἵματος καὶ ἂν τοῦτο εἶναι ὀρθόν, ἀπηντήσαμεν ἀνωτέρω εἰς τὰς ὑπ' ἀριθμ. 106 καὶ 107 συναφεῖς ἐρωτήσεις.

Αἰδεσιμ. Ἰ. Δ. Μ. Περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ γίνεται ὁ παλαιὸς μέγας ἀγιασμὸς ἐγράψαμε εἰς τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 31 ἐρώτησιν.

Αἰδεσιμ. Γ. Τσιγκόν. Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς εὐχῆς «Τριάς ὑπερούσιε...» κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μεγάλου ἀγιασμοῦ. σᾶς παραπέμπομεν εἰς τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 125 σχετικὴν ἐρώτησιν.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Η «ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ» ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη εἶναι κατ' ἐξοχὴν προφητικὸ βιβλίον. Ἔχει καὶ τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τοῦ προφητικοῦ λόγου: τὸν ἀνανηπτικὸ οἶστρο καὶ τὴν πρόρρηση. Οἱ Προφῆτες ἐμφανίζονται σὲ κρίσιμες ἐποχὲς γιὰ νὰ κηρύξουν μὲ ἀνυπόμονο τόνο μετάνοια καὶ ἀνάνηψη, καθὼς καὶ γιὰ νὰ ἀναγγέλλουν γεγονότα ποῦ θὰ συμβοῦν στὸ μέλλον, εἴτε τὸ ἐπὶ θύραις εἴτε τὸ ἀπώτερο.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη, ποῦ περιέχει τὴν ἱστορικὴ καὶ θεολογικὴ πραγματικότητα τοῦ «ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο» (Ἰω. α' 17), ἡ πρόρρηση δὲν λείπει. Βρίσκεται στὸ κήρυγμα τοῦ Τιμίου Προδρόμου, στὰ λόγια τοῦ Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένο Μαρία κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό, στὶς Ὁδῆς τοῦ Ζαχαρία, τῆς Ἐλισάβετ καὶ τῆς Θεοτόκου, στὴ διδασκαλία τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου, σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος (Πράξεις, Ἐπιστολές) καὶ στὴν Ἀποκάλυψη.

Ἀλλὰ ἡ Ἀποκάλυψη ἔχει πλούσιο καὶ τὸν προφητικὸ τόνο ποῦ ἀποσκοπεῖ στὴν ἀνάνηψη. Δὲν πρόκειται μονάχα γιὰ τὶς ἐπιστολὲς πρὸς ἐπισκόπους («ἀγγέλους») καὶ γιὰ ἄλλα σημεῖα τῆς, ὅπου βλέπει κανεὶς ἓνα ἄμεσο τέτοιο λόγο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὅλη ἀτμόσφαιρα τοῦ βιβλίου.

Εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε ἔμμεσα, ἡ Ἀποκάλυψη, τὸ ἔσχατο μέρος τῆς Καινῆς Διαθήκης, μὲ τὶς προτροπές, τὰ σύμβολα καὶ τοὺς δραματισμούς τῆς, κεντρίζει τὶς ψυχὲς κάθε χριστιανικῆς γενεᾶς σὲ μιὰ ἐσχατολογικὴ ἐτοιμασία, σὲ μιὰ ἀνάνηψη ποῦ πηγάζει ἀπὸ τὴν Πρώτη καὶ κινεῖται πρὸς τὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου. Ὅλη ἡ προηγουμένη Καινὴ Διαθήκη εἶναι κυρίως μνήμη καὶ ὑπομνηματισμὸς Ἡ μνήμη τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ὁ ὑπομνηματισμὸς τοῦ Εὐαγγελίου του. Ἡ Ἀποκάλυψη καλύπτει ὅ,τι ἔρχεται μετὰ τὴ μνήμη. Καὶ εἶναι ἓνα εἶδος ὑπογραμμίσεως τοῦ ὑπομνηματισμοῦ. Ἐκθέτει τὰ ἔσχατα τῆς ἱστορίας τοῦ χριστιανισμοῦ, μιᾶς ἱστορίας ποῦ εἶναι ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς. Καὶ προβάλλει ἀπὸ τὴ διδασκαλία του, ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὅ,τι ἔχει σημασία γιὰ τὴν ἀναμονὴ τῶν ἐσχάτων, μέριμνα πρωταρχικὴ κάθε χριστιανικῆς γενεᾶς, ποῦ ζῆ τὸ «ὁ καιρὸς ἐγγύς» (Ἀποκ. α' 3), γιὰτὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι τόσο ἓνας ἐπίλογος, ὅσο ἓνας πρόλογος. Πρόλογος

στην ἄχρονη ἄνω ζωῆ, ὅπου ἡ ἐν Χριστῷ οἰκονομία μᾶς εἰσάγει, στη Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου.

Γιὰ πολλοὺς, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς σήμερα, ἡ Ἀποκάλυψη εἶναι ἐλκυστικὸ κείμενο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν προρρήσεών της. Εἶναι φυσικὸ νὰ ἐνδιαφέρεται κανεὶς γιὰ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῶν μελλοντικῶν γεγονότων, ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ τὴ συμβολικὴ καὶ μυστικὴ γλῶσσα τοῦ Ἰωάννη, νὰ θέλῃ νὰ δῆ καθαρὰ μὲς ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τοῦ σπηλαιῶ τῆς Πάτμου, ἀπ' ὅπου ἐξέβαλε στὴν αἰωνιότητα ἡ Καινὴ Διαθήκη μὲ τὸ ὄραμα τοῦ Εὐαγγελιστῆ. Οἱ προσπάθειες αὐτές, δέκα ἐννέα τώρα αἰῶνες, δὲν ἀπέδωσαν ζηλευτοὺς καρπούς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ναύαγια τῆς αἰρετικῆς σκέψεως, ἔχει νὰ θρηνησῇ κανεὶς τὴν ἀδυναμία καὶ τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας νὰ διαβλέψῃ αὐτὴ τὴν προανακρουσμένη ἱστορία, ποὺ ὀφείλεται στὸν Ἰωάννη, νὰ ἀποσαφήσῃ τοὺς σπονδύλους της, νὰ βεβαιωθῇ γιὰ τὰ καθέκαστά της.

Ἐστώσο, ἡ Ἀποκάλυψη, ἂν ἀργότερα πρόκειται νὰ γίνῃ πιὸ κατανοητὴ, δὲν παύει νὰ εἶναι ἀνέκαθεν ἓνα τμῆμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἄκρως ὀφέλιμο ὅταν τὸ μελετᾷ κανεὶς μὲ κατάνυξη καὶ ψυχικὴ καθαρότητα. Τὸ ρητὸ τοῦ ἀρχαίου ἐκκλησιαστικοῦ Πατρός, ὅτι «ὁ Θεός, στὴ Γραφή, κρύπτεται ἀποκαλυπτόμενος καὶ ἀποκαλύπτεται κρυπτόμενος», ἰσχύει ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐν-τρύφηση τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὁλη ἡ Ἁγία Γραφή δὲν μᾶς παρέχει ἀδιάκριτα καὶ παντοῦ ὅ,τι διψᾶμε, ὅ,τι προσπαθοῦμε νὰ καταλάβουμε. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓνα κινητὸ, ἀνάλογο μὲ τὴν κάθε ψυχῆ, φωτοσκίασμα, ἓνα σωτήριο παιγνίδισμα λάμψεως καὶ γνόφου, ἀντίστοιχο στὰ ἄπειρα βάθη τῆς θείας σοφίας καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας. Παντοῦ ὅμως εἶναι ὀφέλιμος καὶ σωτηριολογικὰ ἀποδοτικὸς, ἀρκεῖ νὰ τὸν μελετᾷμε μὲ φόβο, μὲ ἀγάπη, μὲ πίστη.

Ὅ,τι πολῦτιμο μᾶς δίνει ἡ Ἀποκάλυψη δὲν εἶναι αὐτὸ ποὺ διψᾷ ἡ περιέργεια, ἀλλὰ ὁ ἀνανηπτικὸς της οἶστρος, ποὺ ζυπνᾷ μέσα μας τὰ ἅγια καὶ ἐνθουσιαστικὰ αἰσθήματα τῆς ἀναμονῆς τοῦ Κυρίου, τὴν ἔξαρση ὑποδοχῆς τοῦ ἐρχομένου Ἰησοῦ, τὴ βίωση ἐκεῖνου τοῦ ἐπισφραγιστικοῦ «ναί», μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Ἰωάννης κατακλείει τὸν λόγο του, λόγο προσευχῆς: «Ναί, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ» (Ἀποκ. κβ' 20).

Αὐτὴ ἡ βεβαιότης, ἀρχὴ καὶ κατάληξη τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀντλείται ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς Ἀποκαλύψεως, στίχο πρὸς στίχο, εἴτε ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα. Καὶ κάνει τὸ βιβλίον αὐτὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, παρὰ τὸν αἰνιγματικὸ χαρακτῆρα του, ἀπαραίτητο ὅσο καὶ ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία της.

Τόσο διάφορο ἀπέναντί τους, στὸ περιεχόμενο καὶ στὴ μορφή, τὸ βιβλίο τῆς ᾽Αποκαλύψεως εἶναι ἐξ ἴσου προσιτὸ στὴν πνευματικὴ πείνα καὶ δίψα μας, ἀποκαλύπτοντάς μας καὶ μὲς ἀπὸ τὶς σκιές του τὸν Χριστό, τὴν ἀληθινὴ φύση τῆς ᾽Εκκλησίας, τὸν προορισμὸ μας σὰν χριστιανῶν.

᾽Ολη ἡ μετακαινοδιαθηκικὴ ἐποχὴ, ἡ ἐποχὴ τῆς ᾽Εκκλησίας ποὺ στρατεύεται στὴ γῆ, εἶναι μιὰ ἐποχὴ κρίσεως, ποὺ προηγεῖται στὴν τελικὴ Κρίση. Εἶναι μιὰ ἐποχὴ ἀγῶνος τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπιστίας. Δὲν πρόκειται μονάχα γιὰ τὴν γύρω μας ἀπιστία, τὴ θύραθεν, γι' αὐτοὺς ποὺ κάθονται ἀκόμη «ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου» (Ματθ. δ' 16), μὴ ἔχοντας τύχει εὐαγγελισμοῦ. Ἄλλὰ καὶ γιὰ τὴ δική μας ἀπιστία, ἀνάλογη πρὸς ἐκείνη τοῦ πατέρα μὲ τὸ ἄλλο παιδί («πιστεύω Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ», Μάρκ. θ' 24), πρὸς τὴν ὁποία μεγάλη βοήθεια παρέχει ἀκριβῶς ἡ ᾽Αποκάλυψη, βιβλίο ποὺ δοκιμάζει τὴν πίστη καὶ τὴν ἀνδρίζει, ἀνοίγοντάς της τοὺς ποῖο ἀκρινοὺς ὀρίζοντες. Ἔτσι, τὸ προφητικὸ αὐτὸ βιβλίο, ποὺ εἶναι τοποθετημένο στὸ τέλος τῆς Καινῆς Διαθήκης, καλύπτει τὴν ἀνάγκη προφητισμοῦ ποὺ ἔχει ὅλη ἡ μετέπειτα ἐποχὴ κρίσεως, ὄντας πηγὴ ἀκένωτη ἀνανήψεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

᾽Ο τίτλος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ἐρχόμενος σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ γριφώδη του γλώσσα, εἶναι ἔτσι εὐστοχος ὅσο κανεὶς ἄλλος. ᾽Αποκάλυψη σημαίνει ξεσκεπάσμα, ἄρση κάθε ἡσκίου ποὺ βαρραίνει πάνω στὴν ἀλήθεια καὶ στὴ ζωὴ. Ἡ ᾽Αποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη αὐτὸ ἀκριβῶς κάνει. Αἶρει, μὲ τὴ μυστηριώδη διαδικασίᾳ τοῦ Πνεύματος, ὅ,τι ἐμποδίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ νὰ αἰσθανθῆ κοντὰ της τὸν Ἐρχόμενο Κύριο, χαρίζει στὴν ᾽Εκκλησία ἀπὸ τώρα τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἐνδόξου καταλήξεώς της, ποὺ θὰ εἶναι ἡ χαρὰ της μέσα στὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Ἰησοῦ.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεώς των γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιδικῶν, ᾽Αγίας Φιλοθέης 19, ᾽Αθήναι Τ. 117 εἴτε δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαραιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἢ εἰς τὰ τηλέφωνα 227.689 καὶ 227.651, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Υπό τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐχορηγήθησαν συντάξεις εἰς τοὺς κάτωθι:

Πρεσβυτέραν Γεωργιάδου Σοφίαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.189. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 105.976. — Πρεσβυτέραν Σιδέρη Ἐλευθερίαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.056. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 10.352. — Αἰδεσιμώτατον Κρικῶνην Θωμά, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος, Β/6 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 2.571. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 119.152. — Αἰδεσιμώτατον Σταφυλάκη Διονύσιον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 2.557. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 97.184. — Αἰδεσιμώτατον Διακάντων Ἐμμανουήλ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, Δ/6 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.056. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 9.139. — Αἰδεσιμώτατον Σπυρόπουλον Θεόδωρον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.832. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 92.638. — Αἰδεσιμώτατον Λειμονίτην Γεώργιον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 2.123. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 100.228. — Αἰδεσιμώτατον Βενιζέλον Χρήστον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Γ/7 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 2.010. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 26.284,50. — Αἰδεσιμώτατον Καλλιγερὸν Ἐμμανουήλ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυθήρων, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.632. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 14.833,50 — Αἰδεσιμώτατον Χατζηχαράλάμπους Κων/νον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.674. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 14.833,50. — Αἰδεσιμώτατον Σταθόπουλον Ἀθανάσιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, Γ/7 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.666. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 107.529. — Πρεσβυτέραν Φαρῶ Ἐυαγγελίαν Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, Β' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.264. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 110.329. — Αἰδεσιμώτατον Καραβιτάκη Γεώργιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπότνης καὶ Σητείας, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.550. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 42.698. — Αἰδεσιμώτατον Κριτσωτάκη Γεώργιον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, Γ/7 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 2.123. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 102.646. — Αἰδεσιμώτατον Κοντολιὸν ἢ Κοντολέωντα Ἰωάννην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.832. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 24.885. — Αἰδεσιμώτατον Παπανάρετον ἢ Πανάρετον Ἰωάννην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.832. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 88.150. — Πρεσβυτέραν Μαχαίριτσα Ἀθανασίαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Δ/8 μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.056. Ἐφ' ἅπαξ 91.009.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Συμπόσιον Πατέρων. — Ἐπίκαιρα. — Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου. — Μητροπολίτου Χίου Χρυσοστόμου, Ἐδραῖοι καὶ ἀμετακίνητοι. — Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ στάσις τῶν Πατέρων ἐναντι τῆς φύσεως. — Φ., Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Βασ. Μουστάκη, Ἡ ἀ' Αποκάλυψις τοῦ Ἰωάννη. — Εἰδησις τοῦ TAKE.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶ 1, Ἀθῆναι.